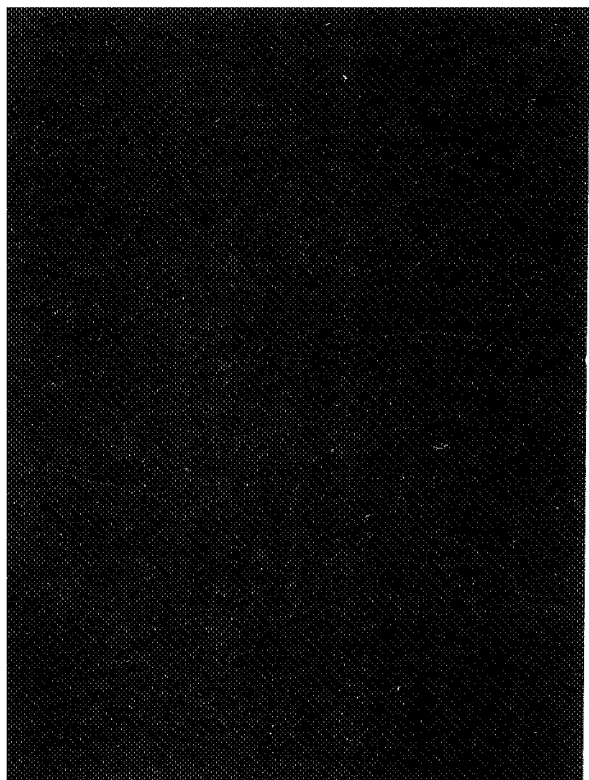

MENS

en Wereld

Laatste fase in kolonialisme

De kleine James en David, resp. 10 en 8 jaar, uit de stad Charlotte in de V.S. hebben, tijdens spelletjes, een paar meisjes op de wang gekust. Waarschijnlijk iets, dat elke dag honderden malen voorkomt op aarde. De kinderrechter, de heer Hampton Price, veroordeelde deswege James en David tot opsluiting in een opvoedingsgesticht tot hun 21e jaar. James dus 11 jaar in een tuchtschool en David 13 jaar. En dat terwijl het hier betreft een feit, dat in North-Carolina niet strafbaar is. Trouwens waar wel vragen wij ons af. Dit is een volstrekt ongeloofwaardig verhaal, maar als men er bij weet dat James en David negertjes zijn en de jongedame een blank meisje wordt alles duidelijk.

Vooraf wordt dan duidelijk dat rechter Hampton Price achter de tralies hoort en niet achter de groene tafel. Duidelijk wordt ook dat recht spreken iets anders is dan de primitieve drijven te koelen op twee jochies. Duidelijk wordt dat mensenrechten verdedigen en aan het hoofd staan van de vrije wereld tegen de onvrijheid een laffe bijmaak krijgt als zulke dingen gebeuren.

Maar de publieke opinie, nog altijd de enige absolute vorst en de sterkste macht ter wereld – gebaseerd op gewoon fatsoen van de gewone mens – is in beweging en rechter Hampton Price zal nog een paar allerzwaarste pijpen moeten roken en wij durven wel te voorspellen dat James en David niet tot hun 21e jaar in een tuchtschool zullen vertoeven. Er is een groeiende beweging, overal in Europa, om tegen deze rechtsverkrachting, deze aanfluiting van wat recht is en deze openlijke en bewuste rassendiscriminatie te protesteren en dat zal wel resultaat hebben. Alleen, het zou wel beter zijn als dat niet steeds nodig was, dat protesteren. Het donkere zuiden wordt door de blanken donker. En deze zoenen op de wang van een blank meisje zullen de negers weer een stap verder brengen naar een menswaardig bestaan; zoals dat van de niet-negers. Het moet protesten strómen naar de Verenigde Staten.

Helaas laat in de koloniale geschiedenis het mensdom, in 't bijzonder de blanke mens, zich niet van de fraaiste kant kennen. Ofschoon stoutmoedigheid, lust tot avontuur, soms godsdienstijver, sterke motieven waren bij de verovering van de wereld door de westeuropese volken, traden toch zucht naar gewin, goudorst, zo sterk naar voren, dat hieraan in vele gevallen de belangen van de onderworpen volken volkomen werden opgeofferd. Afrika maakte daarop geen uitzondering. Uit dit werelddeel werden miljoenen mensen als slaven weggesleept naar de plantages van Amerika. In het begin van de 20ste eeuw hebben de soldaten op geconcessioneerde maatschappijen in Congo talloze negers vermoord of verminkt, omdat ze niet de verlangde hoeveelheid rubber wilden of konden inleveren. De overdracht van de Congo door koning Leopold II aan de Belgische staat luidde een periode van aanzienlijk betere behandeling der Inheemsen in. Onder het bewind van de Belgische staat zijn nog minder fraaie dingen voorgekomen, zoals de gedwongen migratie van grote aantallen bewoners uit het dicht bevolkte Roecanda-Oeroendi naar het dun bevolkte Katanga om de kopermijnen van de machtige maatschappij „Union Minière” aan goedkope werkkrachten te helpen. Bij deze verplaatsing, behuizing en tewerkstelling werd de zorg voor de Inheemsen al te veel uit het oog verloren. Niettemin was de behandeling der inheemsen onder het regime van de Belgische staat over het algemeen veel beter dan in de periode onder Leopold II. Het leek of België voelde, dat het evenals Nederland een „ereschuld” had in te lossen, waarbij wij „le vieux patron” Emile Vandervelde wel de Belgische Van Deventer mogen noemen.

Sinds 1908 heeft Belgisch Congo een fenomenale economische ontwikkeling doorgemaakt, die de welvaart ook der Inheemsen ten goede is gekomen. De aanleg van mijnen, spoorwegen en plantages schiep een overvloed van werkgelegenheid. Moeilijkheden met de Inheemsen hebben de Belgen dan ook niet in ernstige mate ondervonden. Men kan echter niet beweren, dat in dezelfde tijd de Belgen in even grote mate de politieke en culturele verheffing van de zwarte Congolezen hebben nagestreefd. Zij hebben jegens hen de „paternalistische” houding van een welwillend vader tegenover onmondige kinderen aangenomen. Invloed op het bestuur hebben zij hun niet geschonken.

De wereld echter wordt steeds meer één. Het isolement van de wouden en savannen in Congo hoort tot het verleden. De golfslag der grote wereldgebeurtenissen plant zich tot hier voort. De Wereldoorlog heeft ook hier

de geesten gewekt en de roep naar de democratische vrijheden in het leven geroepen. De Inheemse bevolking bleef er niet onkundig van, dat de Aziatische volken zich vrij hadden gemaakt van de overheersing door het Westen. Groter indruk maakte, dat ook Afrikaanse volken onafhankelijkheid verkregen of herkre-gen. Het kon niet anders of de kaderwet van 1956, die aan de Franse koloniale gebieden een zekere mate van autonomie toestond, kon ook in Belgisch Congo niet onopgemerkt blijven. Wie daarna nog ogen en oren gesloten hield moest wel wakker worden door de geruchtmakende tournee van de Gaulle in het vorige jaar, waarbij hij de Franse koloniale gebieden voor de keus stelde de nieuwe, „de Gaulle-constitutie” te aanvaarden, binnen de Franse Gemeenschap te blijven en dan te kunnen rekenen op Frankrijks uitgebreide steun, of dit alles te verwerpen en daarmee op eigen risico onafhankelijkheid te aanvaarden. Wanneer deze lawine van gebeurtenissen voorbij het Belgische koloniale huis rolt, moeten alle bewoners daardoor gegrepen worden. Zo'n politieke evolutie heeft echter het eerst plaats in de hoofden der intellectuelen, degenen die westers onderwijs hebben genoten. Om de massa in beweging te krijgen is meer nodig. De Franse revolutie en onze vrijheidsoorlog tegen Spanje werden ingeleid door hongerjaren, die de massa op straat brachten. Ik wil daarmee allerm minst suggereren dat in Congo een hongersnood dreigde. Wel was het echter zo, dat in Congo, evenals in alle grondstoffen producerende landen, de recessie van 1957-'58 zich veel krachtiger deed gevoelen dan in de industrielanden. Steden als Leopoldstad, waarheen in de goede jaren vele duizenden van het platteland waren gestroomd, kenden nu grote aantallen werklozen. Daardoor was hier explosief materiaal bijeen, dat door een vurig woord van een inheems demagoog gemakkelijk tot uitbarsting kon komen, een uitbarsting die onze Belgische vrienden volkomen verraste na de geruststellende verklaringen, die oud-minister de Schrijver kort tevoren nog had afgelegd, al moet toegegeven worden dat de Belgische afgevaardigde Raymond Scheyven en pater J. van Wing waarschuwend woorden hadden doen horen.

Misschien zal het de Belgen minder moeilijk vallen Congo autonomie of zelfstandigheid toe te kennen dan het de Nederlanders viel Indonesië onafhankelijkheid te schenken. Ofschoon het bezit van Congo na de Wereldoorlog België geen windeieren heeft gelegd, heeft bij hen nooit de gedachte over-

(Vervolg op pag.2)

„Des werelds vuil is uitgestort
op alle schepselen; het wordt
gespild, gesprekend lijdend
op hoog en laag gelijkelijk
en de geringste is besmeurd;
de onverzorgde weduwwrouw,
die van haar poover weefgetouw
amper een karig dagloon beurt,
zij wordt gehékeld en verscheurd
en des bemorsens waard gekéurd.
Wie is gerecht en kan bestaan?
Van alle wezens wijd en zijd
is in verguizlingslust en nijd
het menschedom bovenaan.”

Een en ander is natuurlijk contractbreuk, is klein, is niet van moed getuigend, allemaal waar maar de eigenaar is R.K., de helft van Oudewater is R.K., het zou hem in de klandizie kunnen schelen, hij zou last met de geestelijkheid kunnen krijgen en dus. Dat is wel te begrijpen. Daartegen

De schrijver van deze regels. *Omnium*, die zo'n vurig pleidooi houdt voor de eenheid van kerk en kroeg, mag weten, dat hij een uiterst gemeen stukje heeft geschreven waarin weer eens wordt gesteld, en dat is de tactiek van vele R.K. kerkelijke kringen op dit moment, dat de N.V.S.H. en het H.V. eigenlijk hetzelfde zijn; wie de een noemt noemt de ander. Kijk eens, heer *Omnium*, vele kleuterleidsters bij het Montessori-onderwijs zijn R.K., maar als men nu zou zeggen, dat is eigenlijk allemaal hetzelfde Montessori of R.K. kerk, dan zou u dat bepaald onjuist vinden. U begrijpt misschien waarom wij uw stukje tot het vuil rekenen. En u begrijpt misschien ook dat wij hiermee niets gezegd hebben ten goede of ten kwade van R. Kerk, Montes-

Professor Geyl heeft afscheid genomen van de Utrechtse Universiteit, niet lang geleden, en heeft daarbij gesproken over de kracht van de Westerse beschaving. Deze rede heeft nogal stof doen opwaaien. Voor de A.V.R.O. microfoon sprak prof. Geyl zondag 18 jan. over hetzelfde onderwerp. Misschien is er, op de rede, veel kritiek mogelijk, — wij kunnen dat niet beoordelen — en misschien is er wel wat eenzijdigs in te horen maar het moet ons van het hart dat het verheffend was en verademing schonk om nu eens een man aan het woord te horen die alle ondergangspropheten strafte, U kent ze: „*De beschaving van West-Europa, resp. de wereld ... gaat ten onder ... tenzij gij aan Christus weer gelooft, het communisme aanhangt, individualist wordt, tot inkeer komt, de techniek afzweert enz enz.* Het was een gezond en opwekkend geluid door de aether, die meestal vol is van ondergangsgeluiden.

Een van de problemen waarmee de democratie te kampen heeft is het grote gebrek aan belangstelling bij de jongeren. Het kan de jeugd niet schelen wat er in 2e en

Zij die klagen over de slechtheid en de verdorvenheid van de mens heeft geen oog voor de talloze malen, dat de mens bepaald wel goed is; liefdierik en hulpvaardig. Helaas is het omgekeerd de ook waar. De te grote optimist zal steeds weer teleurgesteld worden. Een gematigd optimisme dat behoedt voor teleurstellingen en toch de activiteit prikkelt is de beste levenshouding voor de mens en de mensen.

heerst, dat de welvaart van het moederland onverbrekkelijk met het bezit van Congo verbonden was. Een pendant van het gezegde: „Indië verloren, rampspoed geboren”, kon in België niet ontstaan. Nederland bezat zijn koloniën drie en een halve eeuw, België bezat Congo slechts een halve eeuw. Bovendien hadden verscheidene Belgen de met een bezoedelde reputatie beladen erfenis van koning Leopold II slechts met tegenzin aanvaard.

Wij zullen ons moeten verheugen, wanneer uiteindelijk ook de Afrikaanse volken hun volledige zelfstandigheid hebben verkregen. De 150 miljoen inheemsens ten zuiden van de Sahara hebben aan het cultureel bezit der mensheid, uitgezonderd op de gebieden van zang, muziek, dans en plastic, tot nu toe bitter weinig bijgedragen. Zolang ze door andere volken overheerst blijven zullen hun aangeboren gaven en krachten nooit tot volledige ontplooiing kunnen komen, evenmin als kinderen ooit tot volkomen ontwikkeling zullen geraken, indien de ouders blijvend hun gezag willen doen gelden. Dat koloniale overheersers zo wijs zijn bijtijds het gezag uit handen te geven is helaas een zeldzaam verschijnsel. Een droevig voorbeeld geven onze stamverwanten in Zuid-Afrika, die de Negers alle politieke rechten onthouden, die hun systematisch economische, sociale en culturele verheffing onmogelijk maken. Zij pretenderen op te treden als hoeders der Blanke beschaving, alsof beschaving een exclusief bezit van Blanken zou zijn, en tegelijk blokkeren ze elke mogelijkheid voor hun zwarte landgenoten, om aan die beschaving deel te hebben en opbouwende arbeid te verrichten, waarmee het mensdom evenzeer gebaat zou zijn als met de prestaties der Blanken. Wij hopen dat onze Belgische vrienden wijzer en „humanistischer” zullen zijn dan onze Zuid-Afrikaanse verwanten en dat zij sans rancune met de Congolezen zullen samenwerken aan de culturele ontwikkeling van Tropisch Afrika.

Dr. J. BRUMMELKAMP

*De hemel heeft de bleke tint
van geheimzinnig ongeboren leven
dat overal en nergens is.
Onzichtbaar heeft het zich geweven
door 't fijne rag van hunkerende takken.
In wachtend water opent het zijn ogen,
glimlachend in het schaduwloze licht,
en ademt in de zwakke wind.
En langs de gevels van de huizen
rijst hoog boven de daken uit
de droom van het gezegend jaargetijde:
een hoopvol, aarzelend ontkiemen,
dat oplaat in een wervelende bloei
om daarna langzaam en bezonken vrucht te dragen.
Wie daartoe niet werd voorbestemd
dwaalt als een leeg omhulsel door de straten,
beschaamd, met een gebogen hoofd
en een verkleumd, vijandig hart
dat talmt het voorjaar te begroeten.*

Hanny Michaelis, uit „Stroomgebied”, een bloemlezing uit de poëzie van de na-oorlogse dichtersgeneratie, Uitgeverij Holland. Amsterdam 1953.

Zonder openbaring

Het woord openbaring heeft in de theologie een eigen betekenis gekregen. God, de ene, alles voortbrengende en leidende macht in de kosmos maakt zichzelf en zijn wil door openbaring bekend aan de mens. De wijze, waarop dit geschiedt, mag variëren, wezenlijk blijft, dat God spreekt tot de mens. Zulk een openbaring heeft uiteraard gezag voor hen, die in deze God geloven. In de z.g. openbaringsgodsdiensten, de joodse, de christelijke en de islam (in de oosterse ligt dit alles anders) staat het begrip openbaring in het middelpunt van de gedachtenwereld. In „zonder openbaring” van Huxley en in onze beginselverklaring: „zonder uit te gaan van een bijzondere openbaring” heeft het woord deze betekenis.

Er is ook nog een ander woordgebruik. Wanneer ik zeg: „Dat was mij een openbaring,” dan geef ik te kennen, dat mij plotseling een voor mij belangrijke duistere zaak (situatie) als bij ingeving helder is geworden. Plotseling, d.w.z. zonder dat deze ervaring onmiddellijk voorafgegaan is door een op dit doel gerichte inspanning mijnerzijds. Zulk een onaangediende verheldering, waarin een nieuw inzicht, een nieuw denkbeeld geboren wordt, heet openbaring in algemene zin. De bovennatuurlijke openbaring, waar de theologie van getuigt, kan als een bijzonder geval hiervan gezien worden.

Huxley spreekt van een bovennatuurlijke interpretatie, van feitelijke belevingen, die vaak betwijfeld worden door wie deze uitleg niet aanvaarden kan, maar die hij onaangetast laat. Hij verwerkt die interpretatie, maar meent, dat ook de inhoud van b.v. de christelijke openbaring, moet kunnen worden verstaan van uit typisch menselijke belevingen.

Hoe zeer het hem ernst is met deze zienswijze blijkt uit het merkwaardige tweede hoofdstuk van zijn boek. Daar past hij deze methode van onderzoek toe op het christelijk dogma van de drieëenheid, als leerstuk uiteraard onaanvaardbaar voor hem. Hij stelt voorop, dat dit dogma ondanks het door zijn onbegrijpelijkheid verwekte verzet, vele eeuwen achtereen het Europese denken in zijn greep heeft gehad, zodat de meest fanatieke tegenstander van het christendom zal moeten toegeven, dat het aan bepaalde menselijke behoeften voldoet en in een of ander opzicht correspondeert met de werkelijkheid. De vraag welke behoeften dit kunnen zijn en in hoeverre hier een weerspiegeling van de menselijke levenswerkelijkheid ligt, een vraag, die H. volledig behandelt, moet hier onbeantwoord blijven, aangezien het ondoenlijk is de voor menigeen ongewone en toch boeiende gedachten-gang in weinige regels samen te vatten, zonder haar onrecht aan te doen.

In de drie bovengenoemde openbaringsgodsdiensten is een bovennatuurlijke openbaring de bron voor de naar waarheid en levensinzicht zoekende mens. Wie dit niet aanvaarden kan, zal óf een andere weg bewandelen, óf, tegenwoordig veel voorkomend verschijnsel, zich afkeren van zulk zoeken, omdat hij dit een zinledige onderneming acht. Huxley keert zich uitdrukkelijk tegen de neiging het op te geven. „Consequent scepticisme is onbruikbaar” (complete scepticism does not work). Hij ziet zich dus genoodzaakt een andere weg te wijzen, die zijns inziens tot een verantwoorde levensovertuiging voeren kan.

Hij stelt voorop, dat daartoe de wetenschappelijke wijze van onderzoek gevolgd dient te worden. De keus van dit uitgangspunt is ongetwijfeld mee bepaald door zijn verleden. De strijd tussen godsdienst en wetenschap en de verwoestende gevolgen daarvan wat betreft de overgeleverde godsdienstige voorstellingswereld hebben in zijn leven een grote rol gespeeld. Hij vertelt van zichzelf hoe intens het gevoel van verlichting was, dat intrad met het verwerpen van het denkbeeld van God als een bovennatuurlijk persoonlijk wezen, hoe eerst daarna de

door

D. H. PRINS

III

kloof tussen de wetenschappelijke en de godsdienstige benadering van de werkelijkheid overbrugd kon worden. „De enig mogelijke oplossing (van het conflict) ligt daarin, dat de godsdienst toegeeft, dat de methode van de wetenschap evenzeer gelden moet in de theologie als in de andere wetenschappen, terwijl de wetenschap de psychologische basis van de godsdienst als een fundamenteel feit aanvaardt.”

De wetenschappelijke methode van onderzoek (Huxley gebruikt in dit verband het woord science, waarbij de Engelsman meestal denkt aan natuurwetenschap) „eist feiten als de enige basis voor conclusies en het doorlopend toetsen van die conclusies aan nieuwe feiten en indien mogelijk aan het experiment”.

Bij zijn beschouwingen gaat Huxley van twee groepen feiten uit. Ten eerste van onze eigen religieuze belevingen en ten tweede van de gegevens, welke bijeengebracht zijn door verschillende wetenschappen als de volkenkunde, de geschiedenis der godsdiensten, de godsdienstpsychologie en de vergelijkende studie der godsdiensten.

De eerste groep is de belangrijkste. *Wie zich bezint op wat zijn leven betekent en wat het zou kunnen betekenen, zal daarbij telkens weer terugkeren tot wat het hem geleerd heeft en tot zijn meest waardevolle innerlijke belevingen. Het is allereerst zijn eigen ervaring, getoetst aan die van anderen, die het fundament legt voor zijn levensovertuiging. Al naar gelang hij b.v. religieuze ervaringen kent of niet, zal hij tot een religieuze dan wel tot een niet-religieuze levensvisie komen.*

Zoekt hij naar een verklaring voor wat hij beleefd heeft, dan wordt de tweede groep feiten ook belangrijk, aangenomen, dat hij met Huxley prijs stelt op een overtuiging, die zich redelijk laat verantwoorden.

Een voorbeeld, dat tevens nader ingaat op wat hierboven over de algemene betekenis van het woord openbaring gezegd is. Het is een algemeen verschijnsel, dat in een levensperiode, die uitzichtloos lijkt, een of andere gebeurtenis of een bijzondere beleving aanleiding is tot een plotseling intredende verheldering, welke nieuwe mogelijkheden opent. Wie dit overkomt en daardoor de rechte weg terugvindt, komt er gemakkelijk toe zich af te vragen: „Waar komt

JULIAN HUXLEY

dit vandaan?” Als hij dan vaststelt, dat hij dit niet aan eigen inspanning te danken heeft en tot de conclusie komt, dat hij dus hulp van buiten heeft gehad, hulp, die wel van bovennatuurlijke aard geweest moet zijn, daar er iets volkomen onbegrijpelijks gebeurd is, dan is er inderdaad het een en ander, dat daarvoor pleit. Wat dan ook nog gewicht in de schaal werpt is de omstandigheid, dat het hem levensmoed geeft en zijn gevoel van eigenwaarde sterkt, zich voorwerp te weten van de zorg van een bovennatuurlijk goddelijk wezen.

En oordeel, dat uitsluitend op feiten van de eerste soort rust, dat bovendien beïnvloed wordt door storende (d.w.z. niet terzake dienende als de laatst genoemde) factoren, kan onjuist blijken te zijn, zodra feiten van de tweede groep mee in aanmerking genomen worden. Zo houdt de verklaring in dit voorbeeld geen stand tegenover de kritiek van wie genoegzaam bekend is met het feitenmateriaal van de moderne zielkunde om te weten, dat er in de mens meer en andere krachten werken dan die, waarvan hij zich bewust is. Het voornaamste argument voor de gewraakte conclusie komt dan te vervallen.

Het komt ook voor, dat iemand die tot zulk een redding brengend nieuw inzicht gekomen is, daar zo van onder de indruk is, dat hij bij zichzelf vaststellen kan, dat hem aan een verklaring van wat er gebeurd is niets gelegen is. Het enige belangrijke voor hem is, dat hij deze beleving ongehinderd door laat werken en de herinnering er aan levend houdt, opdat de heilzame uitwerking ervan zich zo lang mogelijk doet gevoelen. Alle gepraat en gefilosofeer daarover gevoelt hij als een dit proces storende invloed. Dit is de houding, die, volgens de overlevering, Boeddha als de juiste voorbeeld aan zijn volgelingen.

Huxley hecht wel waarde aan het zoeken van een verklaring van datgene wat het religieuze leven kenmerkt. Uiteraard doet hij daarbij een beroep op het feitenmateriaal van die wetenschappen, welke hun diensten kunnen verlenen. Vandaar zijn afwijzing van de bovennatuurlijke openbaring als kenbron enerzijds en zijn eis de wetenschappelijke methode van onderzoek ook in de theologie toe te passen anderzijds. In een samenvatting, die begint met de uitspraak:

„Religieuze gevoelens zullen altijd blijven bestaan en altijd om uitdrukking blijven vragen,” vond ik een andere nog, die zijn streven typeert: „Het is onze plicht ons bewust te worden van eigen mogelijkheden en ons gehele bruisende leven van gevoel en wil te brengen onder de gemeenschappelijke leiding van de rede en deze (religieuze) houding van eerbied”.

Welke zijn onze mogelijkheden in deze?

De echte vrouw en de echte man

met inbegrip van de zondeval

Er wordt nog steeds veel en hevig gepraat over de emancipatie van de vrouw en gezocht naar vormen waarin dit theoretisch aanvaarde principe een feit kan worden, zonder dat waarden die wij van groot belang achten overboord zullen raken.

De vrouw moet vrouw blijven en de man man! Stel je voor dat we allemaal gelijk waren, wat een verschrikkelijke rust! wat saai! om „La nausée” van te krijgen!

Hoe de vrouw nu eigenlijk moet wezen om een echte vrouw te zijn, daarover valt te kibbelen. Smaken verschillen, en de een neigt nu eenmaal meer naar de zoete rust, de ander naar de eveneens zoete, hoewel tevens kwellende en soms bitter of brandende onrust. De een vaart graag door de ruimte naar de eeuwige sterren toe, de ander blijft maar liever bij moeder thuis achter de kachel. Maar van de man weten we wat we willen: Hij mag alles zijn, behalve een sissie. Wat een sissie is, voelen we dadelijk, maar we kunnen het niet uitleggen. Het is namelijk precies dat, wat nu juist de „echte vrouw” niet prettig vindt. En zolang we niet precies weten wat een echte vrouw is, kunnen we ook niet zeggen wat een sissie is. Het is een zogenaamd afgeleid begrip, net als de tijd een afgeleid begrip is van de ruimte, volgens Einstein.

Intussen zitten we er dan maar mee. Er zijn dikke boeken over geschreven. De wetenschap heeft er zich mee bemoeid en uitspraken gedaan die *natuurlijk* boven iedere verdenking

staan, en waarvan wij *natuurlijk* niet mogen zeggen dat het onzin is, zeker niet als we maar een leek zijn. Alleen: Wát is nu echt helemaal boven iedere verdenking verheven wetenschap, hoe controleren we of een geleerde, die veel knapper is dan wij, die veel meer onderzocht heeft dan wij, veel meer geleerd en gedacht heeft dan wij, niet per ongeluk een klein stukje werkelijkheid heeft vergeten of verkeerd gezien, omdat hij zonder het zelf te merken ergens een verborgen, kleinzerig hoekje van zichzelf heeft ontweken? Heus, dat gebeurt wel eens!

Hoe komen wij uit deze moeilijkheid? Laten wij onze gedachten aan de openbaarheid prijs geven mét of zonder de hoop dat de *ware* deskundige ons zal willen corrigeren zonder ons, maar ook zonder zichzelf te sparen. En hoe weten we nu of het de *ware* deskundige is? Tja...

Hoe zit dat nu met die vrouw! Wat wil ze nu eigenlijk en kan dat? Wat is echte emancipatie en wat niets anders dan mannelijk protest? Wat echte opstand van de mens die haar menszijn waar wil maken en daarin gehinderd wordt, en wat vals geschetter van de ontevredene, die haar eigenlijke taak ontwijkt? Hoe komen we aan allerlei vormen van protest? Zijn ze aangeboren, als een soort erfzonde of erfgenade, als een niet te ontwijken fatum, of zijn ze verworven door omstandigheden waarvan wij de magische heksenkring kunnen doorbreken als we werkelijk ons best doen en durven?

Eén ding staat vast, zegt de wetenschap: We zijn gebonden aan de natuur én in staat toch op de een of andere manier boven die natuur uit te komen – mits we de natuur daarbij niet verminken of overboord proberen te gooien, want dan komt ze ongezien door de achterdeur binnen en draait ons een loer.

Met alle respect voor de ware wetenschap en voor de ware natuur, moeten we proberen een weg te vinden in de problemen waarvoor we ons gesteld zien als mens. Laten we zeggen wat we denken:

Iedere man voelt zich ergens in een hoekje van zijn bestaan te kort gedaan door het feit dat de vrouw nu eenmaal gedurende een zekere tijd van haar leven kinderen kan krijgen en krijgt. Daardoor beperkt ze in zekere zin zijn lustleven en zijn individuele onsterfelijkheid. Dat is natuurlijk een gebrek, een verraad van de individuele liefde waarin maar één mens de eerste plaats kan innemen.

Zijn moeder verraadt hem door een volgend kind, behalve als hij de jongste is.

Zijn vrouw verraadt hem door speciaal het eerste kind.

Zijn dochter zal hem verraden met een vreemde man, een snottaap.

Natuurlijk wil de man, misschien zelfs wel met een groot deel van zijn bestaan, deze toestand heus wel aanvaarden, ja juicht hij die zelfs toe, maar de wond bestaat toch. Laten we zeggen dat het een schrammetje is, vooruit.

De vrouw moet daarvoor boeten en dat wil ze niet: uit protest wordt ze de moeder die het kind kiest en de man niet langer zal verleiden, of juist de vrouw die de man zo goed begrijpt, de geestelijk of fysiek verleidelijke, die het verraad niet zal plegen. Of ze probeert aan alle moeilijkheden te ontkomen door doodgewoon net als een man te worden, met of zonder prikkels. De man als mens of de man als dier dus. Het spreekt vanzelf dat ze dan moet we-

ten wat nu eigenlijk specifiek mannelijk is.

Veel zogenaamd mannelijk protest is verzet tegen het gebrek aan solidariteit van de man én van de „andere vrouw”, welk type andere vrouw dan ook, die niet altijd bereid zijn de lasten van het moederschap – welk type moederschap dan ook – met haar te delen. Een protest tegen de overbelasting, waardoor zij niet of onvoldoende aan verwerkelijking van haar specifiek menselijke vermogens toekomt, en gedoemd is een leven uit de tweede hand te leiden. Een leven waarin zij niet zelf streeft naar verwerkelijking van haar idealen, maar gebruik moet maken van een ander, een vrijer mens, om het voor haar te doen. Maar die ander is zelf een mens, met zijn eigen idealen, en daar heeft hij heus wel zijn handen vol aan. Ze moet dus haar best doen, te geloven dat het ideaal van die ander helemaal gelijk is aan haar eigen ideaal, *ook als het niet waar is*.

Het protest kan gericht zijn tegen onschuldigen, omdat de vrouw op de man in het algemeen, of op een bepaald type vrouw in het algemeen of op een bepaald individu, de houding projecteert, die ze elders, als kind, of als bedreigde vrouw, of als bedreigd scheppend mens, als fnuikend voor haar persoonlijk initiatief, haar persoonlijk leven, heeft ondervonden: Van de eigen vader, van een jeugdrelatie, het geweld van de imperialist die haar kind kwaad deed, het geweld van de geestelijk meer geschoolde die op haar afreageerde, het geweld van God, van de gewoonte. Er zijn meer mensen die protesteren. Bij een vrouw hoort het niet, het wordt geacht niet vrouwelijk te zijn.

De niet absoluut volmaakte man voelt zich dus ergens op een klein plekje gekastreerd als van hem verlangd wordt dat hij niet alleen haantje zal zijn – wat hij tenslotte is – maar ook de zorg voor al wat leeft en wat door hem verwekt werd – nu ja, maar dat was toch de bedoeling niet helemaal – als hij die zorg moet delen. Als van hem verlangd wordt dat hij niet alleen naar de maan vliegt – verdraaid nog aan toe, daar heeft hij het toch al druk genoeg mee – maar dat hij ook om de hongerenden zal denken en om de vrouw, die ook wel eens naar de maan wil.

En de vrouw, de „echte”, voelt zich op haar manier gekastreerd als het kind, welk kind dan ook, inclusief de man, van haar weggaat naar maan of zelfgekozen kruis.

Dat is onze kleinheid. Wij zijn allen bedreigd. Er is geen recht als wij het niet *maken* en alle recht wordt onrecht als wij niet in iedere situatie opnieuw de kern zoeken en kiezen boven het gemak van de eenmaal gevonden vorm. De *vaste* vorm is altijd de verschrikkelijke god, het blinde, onmenselijke, de robot, de machine, het fatum.

De kern is altijd het leven dat door moet gaan en zelfs niet gesmoord mag worden door de verleidelijkste en verschrikkelijkste van alle moeders, de stiefmoeder bij uitstek: De *mantel* der liefde.

Echte liefde heeft geen mantel nodig. Waar de mantel der liefde de feiten toedekt, zijn wij allen verlaten kinderen, eenzaam met een duistere, ongrijpbare vijand in de rug: de ander, die ook eenzaam is en ook bedreigd.

Wij hebben twee dingen nodig: de werkelijkheid, ontdaan van iedere ondoorzichtige illusie, én: elkaar.

Wie dit beseft, *aanvaardt* en *deelt* zijn menselijke verantwoordelijkheid, en kan het zelfs wagen op zijn tijd „een echte vrouw” te zijn, van gevaarlijke sloerie met sigaret en naaldhakken tot aan de even gevaarlijke madonna toe. En „een echte man”, met Geest en een pijp, of met spieren en een kinderhart, of met zo’n onbegrepen, diepe blik, vol beheerste, maar nooit gestilde, kwellende hartstocht!!! Dol! Zullen we?

IN EN OM

het Humanistisch Verbond

MEDEDELINGEN VOOR DE LEDEN

No. 1

Uittreksel Jaarverslag 1958

HOEWEL de teruggang in het ledental is gestuit, kan toch nog niet van een nieuwe opgang worden gesproken. Wel is het contact tussen hoofdbestuur en gemeenschappen versterkt door de bezoeken van de organisatie-secretaris aan de gemeenschappen, maar de aandacht zal voortdurend dienen te vallen op de vernieuwing van het gemeenschapsleven. Gespreksgroepen kunnen dienen om de taken opnieuw onder de ogen te zien. Ook het praktische werk vraagt nog meer toewijding, waarvoor ook alle financiële hulpbronnen moeten worden aangesproken.

Veel aandacht is besteed aan de vormgeving van de bijeenkomsten, die voor een goed functioneren van de gemeenschappen van belang zijn. Pogingen werden gedaan om de gewesten meer accent te verlenen met name ten aanzien van de zorg voor de algemene leden en de kadervorming. Op het gebied van de geestelijke verdieping zullen de Raden van Advies van Socrates een vruchtbare taak kunnen vervullen. De besprekingen rondom de openbare school vorderden in het verslagjaar weinig, maar aangenomen mag worden dat dit in het komende jaar weer voortgang zal vinden. Vermelding verdient ook de instelling van de Raad van Advies, die twee keer bijeen kwam.

Twee leden van het hoofdbestuur zullen zich niet herkiesbaar stellen, t.w. Mevr. D. Heroma-Meilink en Th. M. van Erp. De penningmeester W. C. Koppenberg trad om strikt particuliere redenen reeds 1 juli af, na gedurende vijf jaar met grote bekwaamheid en ruimheid van blik het financiële beleid te hebben gevoerd. De algemeen-secretaris B. J. Max nam zijn functie waar.

Gedurende 1958 werden 725 nieuwe leden ingeschreven, 705 moesten worden afgevoerd, waarvan 109 door overlijden en vertrek naar het buitenland. Per 31 december bedroeg het ledental 11.031. Er werd 1 nieuwe gemeenschap opgericht n.l. Krimpen a.d. IJssel en Heerlen en Brunssum gesplitst, zodat het aantal gemeenschappen thans 73 bedraagt.

Ook in dit jaar bleef de vraag hoe het werk van de gemeenschappen aantrekkelijk voor alle leden kan worden gemaakt, de voortdurende aandacht van alle besturen opeisen. Toe te juichen valt, dat in steeds meer gemeenschappen gepoogd wordt, de bijeenkomsten een stijlvoller karakter te geven. Ook het groepswerk neemt toe, waarbij de besturen kunnen putten uit het rijke documentatiemateriaal dat vanuit het Centraal Bureau wordt toegezonden. Ook nu weer bleef het aantrekken van voldoende medewerkers een moeilijke taak, omdat de mensen waarop men een beroep doet veelal volledig bezet zijn met werkzaamheden voor andere organisaties. De gemeenschappen hebben dringend behoefte aan bestuurders die zich voor enkele jaren vrij maken voor het werk voor het Verbond.

Het vraagstuk, hoe het contact ook buiten het

winterseizoen kan worden gehandhaafd, houdt steeds meer besturen bezig, terwijl in deze richting allerlei pogingen werden ondernomen.

De documentatie werd uitgebreid door een nieuwe sprekerslijst, een gespreksschema over „De idee van de openbare school”, een rapport over migratie enz. Het blad „Kader” onder redactie van W. Coenders, waarin de tot nu toe afzonderlijk verschijnende publicaties „De Gemeenschap”, „Puntjes op de I” en „De Stenvork” zijn opgenomen, bleek in een behoefte te voorzien en wordt zeer op prijs gesteld.

De geestelijke verzorging, vroeger genoemd praktisch humanisme bleef zich uitbreiden, vooral op het gebied van het ziekenbezoek. Nieuwe plaatselijke geestelijke raadslieden werden in het verslagjaar niet aangesteld.

De Humanistische Jongeren Gemeenschap zette haar pogingen om meer leden te trekken, onverdroten voort.

De gewesten(11) organiseerden ook dit jaar de studiedagen, gewijd aan het onderwerp „Humanisme en Rede”. Voorbereidingen vonden plaats tot splitsing in twee delen van het grote gewest Zuid-Holland, welke splitsing per 1 januari 1959 een feit is geworden. Op de twee halfjaarlijkse Topkaderconferenties werd aandacht besteed aan de jongeren in het Verbond, het culturele werk en een opnieuw onder de loop nemen van de taak van het gewest, in het bijzonder ten aanzien van steun aan kleine gemeenschappen en de kadervorming.

Hoewel het contributie-inkomen de laatste jaren met sprongen is gestegen, is financieel tot nog toe niet het niveau bereikt, waarop werd gerekend. Daarnaast is de stilstand in de groei van het ledental niet gepaard gegaan met een stilstand in de activiteiten, integendeel. Een verdere verruiming van de middelen is dan ook nodig en bovendien mogelijk door het werven van nieuwe leden en een groeiende activiteit van de Stichting Steunfonds Practisch Humanisme. Deze laatste zal, naar mag worden gehoopt, in de komende jaren aanzienlijk bijdragen in de kosten van de humanistische geestelijke verzorging onder de buitenkerkelijken. Enkele van de wensen die bij het hoofdbestuur leven t.a.v. de naaste toekomst zijn in willekeurige volgorde: een ruimere verspreiding van de humanistische beginselen; een versterking van het centrale apparaat, waardoor een eind kan komen aan het plegen van roofofbouw op hoofdbestuurleden; aanstelling van één of meer functionarissen voor wetenschappelijk werk; de stichting van een opleidingscentrum.

De bestuursassistent J. J. Smid nam in 1958 om persoonlijke redenen ontslag. Een deel van zijn werk werd overgenomen door Th. W. Polet, die op 1 april als organisatie-secretaris volledig in dienst van het Verbond kwam. In de bezetting van het Centraal Bureau kwamen enkele mutaties voor.

De werkzaamheden van de vaste commissies

vond geregeld voortgang. De naam van de Commissie Practisch Humanisme werd gewijzigd in Centrale Commissie Geestelijke Verzorging. Aan de werkzaamheden van de commissie Mens en Maatschappij kwam een einde na de publicatie van het rapport „Het Rassenprobleem” en aan die van de commissie Studiekosten na de publicatie van het rapport met gelijke titel.

„Mens en Wereld”, „In en Om” en „Het Woord van de Week” bleven regelmatig verschijnen, terwijl daarnaast „Kader” als nieuw orgaan het licht zag. Ten behoeve van de ledenwerving verscheen van „Mens en Wereld” in oktober een bijzonder nummer, terwijl in verband met het tienjarig bestaan van de Humanistische Jongeren Gemeenschap het nummer van 15 maart speciaal aan de jongeren gewijd was.

De door het Verbond verzorgde radiouitzendingen, wekelijks voor de V.A.R.A., vierwekelijks voor de A.V.R.O. en driemaandelijks voor de Wereldomroep vonden regelmatig voortgang. Steeds meer blijkt van hoe groot belang deze uitzendingen voor honderdduizenden luisteraars zijn hetgeen ook tot uitdrukking kwam in een toenemend aantal abonnee's op „Het Woord van de Week”.

Na de reis van de voorzitter naar de Verenigde Staten vond op 4 juni een persconferentie plaats, waarvoor de pers grote belangstelling toonde. Behalve een aantal herdrukken verschenen in druk de rapporten „Het Rassenprobleem” en „Studiekosten”.

De Humanistische Stichting Socrates stelde Raden van Advies in voor de wetenschappelijke en culturele sectie, welke op 15 februari 1958 werden geïnstalleerd. In de redactie van „Reken-schap” kon de opengevallen plaats door het bedanken van Prof. Mr. H. R. Hoetink nog niet worden vervuld. In Delft bleef Prof. Dr. Libbe van der Wal zijn colleges aan de Technische Hogeschool geven.

Twee landdagen werden door de Stichting georganiseerd, waarvoor grote belangstelling bestond. Ook in het verslagjaar vond een zomerschool plaats, gewijd aan het onderwerp „Mens en Medemens”.

In de Centrale Commissie Geestelijke Verzorging remde tijd- en geldgebrek vele activiteiten o.a. bezinning op de problematiek. In ruim 30 gemeenschappen werden zieken bezocht door ziekenbezoekers(sters), en dit werk onderging een duidelijke uitbreiding. Een landelijke conferentie hierover vond in oktober plaats. Zestien raadslieden waren in gemeenschappen en gewesten werkzaam.

Het werk in de arbeiderskampen vond voortgang en werd uitgebreid. Dit was eveneens het geval met de geestelijke verzorging in de straf-gestichten.

De Buitenwerkcommissie organiseerde 2 kinder- en 5 familiecampen, o.a. in België. De deelnemers waren zeer tevreden.

De opgaande lijn in de bezetting van „De Ark” heeft zich in 1958 niet doorgezet waaraan de bestedingsbeperking en de Expo wel niet vreemd zullen zijn. Door de toename van de vormingscursussen voor militairen van het Humanistisch Thuisfront bleven de werkzaamheden voor het personeel even zwaar als voorheen. De staf leed bovendien een ernstig verlies door het vertrek van Mej. van der Kooi naar Australië.

Zowel met Humanitas als met het Humanistisch Thuisfront werd voortdurend contact onderhouden. Het Humanistisch Centrum Mens en Wereld, waarin de verschillende humanistische organisaties samenwerken, droeg de werkzaamheden ten behoeve van buitenkerkelijke emigranten aan het Verbond over. De uitgave van het Centrum, de Humanistische Pers- en Documentatiedienst, verscheen in 11 nummers.

Het aantal bureaus(4) van de Centrale Stichting voor Bureaus voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden onderging geen wijziging. De samenwerking met de Humanistische Jeugd Beweging (H.J.B.) liet niets te wensen over, terwijl de be-

(Slot op volgende pagina)

(Vervolg van vorige pagina)

trekkingen met de Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag (S.V.H.G.) beter werden, vooral dank zij de activiteiten van de waarnemer van deze organisatie in het hoofdbestuur van het Verbond. Het overleg met de Centrale Commissie voor Vrijzinnig Protestantisme over de doelstelling van de openbare school werd voortgezet.

De werkzaamheden van de International Humanist en Ethical Union (I.H.E.U.) nemen regelmatig in omvang toe. Het aantal contacten, dat over de gehele wereld met groepen en afzonderlijke personen wordt gelegd, steeg in het verslagjaar aanzienlijk. De banden met de Amerikaanse Humanistische beweging werden aanmerkelijk verstevigd door het bezoek van de voorzitter van het Verbond aan de Verenigde Staten in het voorjaar van 1958. Met het Belgische Verbond vindt regelmatig uitwisseling van sprekers plaats en door enkele leden van het Verbond werden inleidingen gehouden op het in september gehouden congres in Brussel van de Vrijzinnige Bewegingen.

In verband met de aankondiging van de indiening van de nota van wijzigingen betreffende de Omroepwet, werd een brief gezonden aan de betreffende minister waarin herinnerd werd aan het ontwerp-amendement, dat door het Verbond in 1954 bij de minister werd ingediend. Afgewacht dient te worden, of de nieuwe regeling een bevredigende oplossing biedt voor eigen zendtijd voor genootschappen op geestelijke grondslag. Indien dit niet het geval zal blijken te zijn, zal het Verbond zich genoodzaakt zien om de honderdduizenden luisteraars naar de door het Verbond verzorgde uitzendingen te mobiliseren.

Met de Minister van Maatschappelijk Werk werd enige malen contact opgenomen teneinde voor de geestelijke raadslieden van het Verbond toegang te verkrijgen tot de contractpensies voor gerepatrieerden uit Indonesië. Ook hier worden het Verbond weer allerlei hindernissen in de weg gelegd, al is het tenslotte gelukt een eerste lijst van adressen van buitenkerkelijke repatrianten te bemachtigen.

Een zeer uitvoerige briefwisseling vond plaats met de Nederlandse Organisatie voor Internationale Bijstand (N.O.V.I.B.), nadat het Verbond eerst was uitgenodigd zitting te nemen in het bestuur van deze organisatie en dit later weer werd ingetrokken. Het hoofdbestuur was vele malen vertegenwoordigd op congressen van bevriende organisaties.

KANDIDATEN HOOFDBESTUUR

1. Dr. J. P. van Praag, Voorburg, voorzitter
2. Mr. Dr. H. J. Roethof, 's-Gravenhage, ondervoorzitter
3. B. J. Max, Amersfoort, alg. secretaris
4. J. Koopman, Voorburg, penningmeester
5. Dr. H. Bongers, Arnhem
6. Mev. Mr. J. J. Th. ten Broecke-Hoekstra 's Gravenhage
7. J. Bijleveld, Heemstede
8. W. Coenders, Deventer
9. Dr. A. L. Constandse, Haarlem
10. Drs. J. H. P. Colpa, Assen
11. Dr. H. E. Derksen, Amsterdam
12. Dr. E. Nordlohne, Amsterdam
13. W. A. van Opijnen, Hengelo (O.)
14. Dr. D. H. Prins, 's Gravenhage
15. Dr. B. W. Schaper, Amsterdam
16. Mevr. Mr. H. Singer-Dekker, Rijswijk (Z.H.)
17. P. Spigt, Amsterdam
18. Prof. Dr. G. Stuiveling, Hilversum
19. Mevr. A. C. Terpstra-Heinrich, Amsterdam
20. Mevr. A. Treurniet-Wiersma, 's Gravenhage
21. Prof. Dr. L. G. van der Wal, Delft

CONGRESVOORSTELLEN

Het congres, enz. besluit:

- a. in het jaar 1960 geen landelijk congres te houden en het e.v. landelijk congres te doen plaats vinden in 1961,
- b. Als begroting voor het jaar 1960 te doen gelden de begroting, die voor het jaar 1959 is vastgesteld, met dien verstande, dat de post van f 2000.— voor congres vervalt en als een post onvoorzien voor f 2000.— wordt opgenomen.

(Hoofdbestuur)

Toelichting:

Door het congres 1958 is door aanneming van het voorstel van de federatieve gemeenschap Amsterdam en enkele wijzigingen van het huishoudelijke reglement de mogelijkheid tot het houden van één congres in de twee jaar geopend. Het hoofdbestuur meent, dat de omstandigheden het wettigen in 1960 geen huishoudelijk congres te houden. Of in 1960 in de plaats van dit congres een andere landelijke bijeenkomst zal worden gehouden, wil het hoofdbestuur t.z.t. beslissen.

Het congres, enz. besluit:

artikel 15 bis lid 1 van het huishoudelijk reglement als volgt te wijzigen:

1. Er is binnen het Verbond een landelijke Humanistische Jongeren Gemeenschap, waartoe, voorzover zij zulks wensen, de leden kunnen behoren, die in het desbetreffende kalenderjaar de leeftijd van een en dertig jaar nog niet zullen bereiken.

(Hoofdbestuur)

Toelichting:

Gebleken is, dat de formulering t.a.v. de leeftijdsgrens opgenomen in de statuten van de H.J.G. en die in het Huishoudelijk Reglement van het Verbond niet in overeenstemming met elkaar zijn. Daar het administratief het eenvoudigste is het lidmaatschap aan het einde van een kalenderjaar te laten eindigen, lijkt de formulering uit de statuten van de H.J.G., waarbij het lidmaatschap eindigt aan het einde van het kalenderjaar, waarin het lid de 30-jarige leeftijd heeft bereikt, de meest aantrekkelijke.

STICHTING ERASMUSHUIS

Per 1 januari 1959 aflosbaar (trekking door notaris Hommes) de nr.: 150; 279; 30; 61; 237; 89; 116; 203; 227; 230; 233; 238; 175; 136 en 209.

Coupons nr. 1 inwisselbaar.

De betreffende stukken kunnen aangetekend worden gezonden aan de penningmeester A. Schuur, Dickenslaan 24-I te Utrecht. Gaarne opgave van giro- of bankrekening, en bericht of een nieuwe obligatie moet worden toegezonden of het bedrag moet worden overgemaakt. Op verzoek van de Obl. houders is t.z.t. een financieel overzicht verkrijgbaar, bericht zenden aan de penningmeester.

Het congres, enz. besluit:

In par. 3 van Art. 20 van het Huishoudelijk Reglement van de contributieregeling te schrappen de woorden: „gepensioneerden of daarmee gelijk te stellen” . . . (personen).

(Amersfoort)

Toelichting:

Het komt meermalen voor, dat de huidige formulering misverstand wekt. Er is echter geen reden om gepensioneerden in dit opzicht te onderscheiden van andere leden met eenzelfde inkomen.

Pre-advies H.B.:

Aanneming wordt aanbevolen.

Het congres, enz. besluit:

Het H.B. uit te nodigen een commissie te benoemen om te onderzoeken, welke mogelijkheden er liggen binnen het huidige budget van „Mens en Wereld” om de inhoud en de lay-out van „Mens en Wereld” zodanig te verbeteren, dat het blad én voor de leden én voor de buitenstaanders lezenswaardiger en aantrekkelijker wordt, en daarmee een grotere propagandistische waarde verkrijgt.

(Vlaardingen)

Toelichting:

Vergelijkbare bladen slagen er o.i. veel beter in een aantrekkelijker geheel aan hun lezers aan te bieden dan „Mens en Wereld”.

Pre-advies H.B.:

Het nut van een dergelijk onderzoek lijkt problematisch en een commissie tot dit doel overbodige organisatorische belasting.

Voor goede adviezen, of goede adviseurs, houdt het H.B. zich aanbevolen.

Aanneming van dit voorstel wordt ont-raden.

EEN NIEUW GEWEST

Omdat het gewest Zuid-Holland met twaalf gemeenschappen langzamerhand te groot werd voor een nauw contact en bovendien de snelle bevolkingsuitbreiding een aantal van deze gemeenschappen voor geheel nieuwe problemen stelt, bleek het noodzakelijk tot een splitsing te komen. Op voorstel van de meerderheid van de gemeenschappen besloot het hoofdbestuur in zijn vergadering van 20 december '58 dat met ingang van 1 januari 1959 er twee gewesten in Zuid-Holland zullen bestaan, t.w.: het gewest Zuid-Holland-Zuid, bestaande uit de gemeenschappen Delft, Den Haag, Gouda, Leiden, Voorburg-Rijswijk en Wassenaar en het gewest Zuid-Holland-Noord, bestaande uit de gemeenschappen Dordrecht, Gorinchem, Krimpen a.d. IJssel, Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen.

Hopelijk zal dit een grote toename van het ledental, in het bijzonder in het gebied van de Maasmond tot gevolg hebben.

OPBOUWFONDS

Steunt ons werk!

Het Humanistisch Verbond heeft voor de financiering van zijn werkzaamheden meer nodig dan alleen de contributies van zijn leden. De begroting voor het jaar 1958 vertoonde een verschil van niet minder dan f 25.400,- tussen de geraamde uitgaven en de ontvangsten uit contributies en rente. En ook de begroting voor 1959 zal weer een zeer grote gaping tussen de raming van uitgaven en ontvangsten vertonen. En dan moet nog allerlei werk blijven liggen om het tekort niet nog groter te doen zijn.

Giftten tot ieder bedrag zijn ons welkom! De girorekening van het Humanistisch Verbond is 304960, Utrecht. De verantwoording van de binnengekomen giften geschiedt regelmatig in „In en Om” onder vermelding van het bedrag en de initialen van de schenker. Bovendien ontvangen zij, die een bedrag van f 10,- of meer storten een door de penningmeester getekende ontvangstbevestiging.

Verantwoording van giften.

V. over de periode van 16 oktober tot 31 december 1958:

Opbouwfonds: P. J. d. K. te R. f 25,-; R. M. B. te H. f 25,-; B. S. te V. f 25,-; G. C. v. d. P. te N. f 25,-; B. J. C. d. T. v. D. te B. f 10,-; E. C. S. te U. f 25,-; C. W. S. te A. f 100,-; M. V. te L. f 25,-; J. B. C.-K. te B. f 10,-; J. P. M. te G. f 100,-; J. O. B. te O. f 100,-; J. S. te A. f 10,-; S. D. te G. f 50,-; J. R. v. D. te G. f 1000,-; A. H. te A. f 25,-; M. M. te A. f 4000,-; E. R. te W. f 30,-; H.-d. K. te H.H. f 20,-; A. N. G. v. d. A. te G. f 25,-; P. G. J. B. te A. f 10,-; N. C. E. v. d. B.-M te A. f 50,-; M. H. te G. f 75,-; W. H. te G. f 50,-; R. D. B. te G. f 100,-; S. D. te D. f 25,-; J. M. B. te G. f 50,-; P. D. te D. f 500,-; P. E. R. A. R.-S. te G. f 50,-; P. W. S. te H. f 10,-; L. F. v. d. S. te M. f 10,-; R. J. S. te B. f 10,-; W. C. K. te A. f 1575,-; I. A. te G. f 30,-; Gem. Br. f 10,-; Gem. Wa. f 20,-; Gem. Wi. f 10,-; Gem. Le. f 20,-; Gem. Ar. f 40,-; Gem. Gr. f 70,-; C. P. H. Fed. Gem. A. f 40,-; Gem. Zu. f 5,-; Gem. Zw. f 6,-; Gem. Mi. f 6,-; E. S.-G. te G. f 5,-; C. H. S. te D. f 444,60; C. L. J. H. te H. f 10,-; J. S. te A. f 10,-; L. A. B. te B. f 25,-; J. E. te O. f 100,-; P. F. H. v. H. te M. f 10,-; W. D. V. te V. f 10,-; M. d.M.-H. te E. f 10,-; E. S. K. te G. f 10,-; A. C. G.-v. E. te G. f 10,-; J. T. M.-L. te A. f 10,-; P. L. te M. f 15,-; T. M. v. E. te W. f 19,20; A. J. B. te E. f 100,-; A. P. M. H. te Z. f 100,-; D. W. S. te H. f 400,-; D. L. G. v. R. te G. f 25,-; G. C. v. d. P. te N. f 10,-; F. E. V. te U. f 100,-; T. N. v. V.-H. te G. f 25,-; N. d.S. te G. f 10,-; H. J. F. R. te E. f 200,-; W. F. H. R. te H. f 5,-; R. M. te G. f 6,-; H. A. d.G. te A. f 5,-; H. M.-D. te R. f 5,-. Totaal f 7.081,80.

Totaal per 31 december 1958: f 14.216,16.

Hum. St. Socrates: R. D. B. te G. f 100,-.

Totaal per 31 december 1958: f 110,-.

Garantiefonds Uitbreiding Geestelijke Verzorging: W. R. te A. f 10.000,-; B. J. M. te A. f 5.000,-.

Totaal per 31 december 1958: f 15.000,-.

TOTAAL AAN GIFTEN IN 1958: f 29.326,16.

Komt U dit jaar ook naar
„DE ARK”?

KORT VERSLAG

van de hoofdbestuursvergadering
op 29 november 1958

Na de opening deelt de voorzitter mede, dat het Verbond is toegelaten voor de geestelijke verzorging in de arbeiderskampen van de IJsselmeerpolders. Door de Centraal Geestelijk Raadsman zijn contacten gelegd met het Ministerie van Maatschappelijk Werk, teneinde adressen te verkrijgen van buitenkerkelijke repatrianten in de contractpensions. Met waardering wordt kennis genomen van het feit, dat de Humanistische Internationale (I.H.E.U.) als lid met adviserende stem is toegelaten tot de UNESCO. Bij de bespreking van de ontwerp-begroting wordt geconstateerd, dat het totaalbedrag van ontvangen giften in 1958 is gestegen tot f 12.300,-. Een versterking van het steunfonds Practisch Humanisme is nodig, om in de komende jaren de steeds toenemende kosten voor de geestelijke verzorging te kunnen dekken. In de discussie komt tot uitdrukking, dat de financiële positie nog steeds zeer moeilijk is, en alles zal moeten worden gedaan om de inkomsten te verhogen. Daarvoor is ook nodig, dat nog meer dan voorheen de leden over het werk van het Verbond worden ingelicht. De begroting wordt goedgekeurd. Besloten wordt het congres voor te stellen, in 1960 geen congres te houden. Eveneens zal een voorstel tot wijziging van het huishoudelijk reglement met betrekking tot de leeftijdsgrens van de H.J.G. worden voorgesteld. Candidaten voor het hoofdbestuur worden besproken, evenals het ontwerp voor de nieuwjaarsbrief, dat met enkele ondergeschikte wijzigingen wordt goedgekeurd. Een uitvoerige discussie vindt plaats over de verhouding van het Verbond met andere organisaties, naar aanleiding van een door het H.B.-lid Constandse geschreven nota.

KORT VERSLAG

van de hoofdbestuursvergadering
op 20 december 1958

Het eerste gedeelte van de vergadering wordt geleid door alg.-secr. Max, daar de voorzitter aanwezig dient te zijn bij een andere vergadering. De notulen van de vorige bijeenkomst worden ongewijzigd goedgekeurd. Het voorstel tot splitsing van het gewest Zuid-Holland in twee delen wordt besproken en goedgekeurd. Dit is eveneens het geval met een aantal huishoudelijke reglementen van gemeenschappen, waarvan enkelen voor nader advies en overleg in aanmerking komen. Er is het verheugende bericht, dat een gever aan de Stichting Steunfonds Practisch Humanisme de toezegging heeft gedaan voor een jaarlijkse gift van f 10.000,-, welke gedurende drie achtereenvolgende jaren zal plaatsvinden en eventueel gecontinueerd zal worden. Besproken wordt de gevoerde correspondentie met de N.O.V.I.B. en besloten de zaak verder te laten rusten. Alle raadslieden die reeds werkzaam zijn en enkele nieuwe worden herbenoemd of benoemd voor 1959. De congres-agenda wordt besproken en goedgekeurd. Candidaten voor het hoofdbestuur worden opnieuw besproken. Bij de rondvraag komt o.a. het ledenverloop aan de orde. Bezorgdheid wordt uitgesproken over het aantal afvoeringen. Men heeft de indruk, dat dit door de gemeenschappen te gemakkelijk wordt geaccepteerd en dat vele leden kunnen worden behouden. Van het Ministerie van Maatschappelijk Werk zijn thans de eerste adressen van buitenkerkelijke repatrianten ontvangen. Er komen er nog meer. Vermelding verdient nog, dat de vergadering een uur werd onderbroken teneinde de H.B.-leden in de gelegenheid te stellen de officiële opening van de cursus benaderingstechniek voor de raadslieden bij te wonen.

Zomerplannen 1959 van de Buitenwerkcommissie van het Humanistisch Verbond:

Familiekampen.

„De Ark” - Nunspeet
3 familiekampen in de weken van
25/7 t/m 1/8-1959
1/8 t/m 8/8-1959
8/8 t/m 15/8-1959
Prijzen volwassenen f 49,50
Kinderen 6 t/m 10 jaar „40,-
Kinderen 0 t/m 5 jaar „28,50
Leden van het Humanistisch Verbond hebben voorrang bij de inschrijving tot 1 maart 1959.

Tentenkamp „Nieuwvliet” (Zw. VI.)
Een kamp van 14 dagen en wel van 18 juli t/m 1 augustus '59.
Overnachten in gezinstenten met grondzeil en strozak.
Op het terrein is een recreatietent. Kamp is in goed beschutte boomgaard.
Prijzen volwassenen f 60,-
Kinderen 6 t/m 10 jaar „30,-
(reiskosten en uitstapjes niet inbegrepen).

Kinderkampen.

Voor kinderen van 7 t/m 12 jaar in „De Korenbloem” te Elspeet van 18/7 t/m 25/7-1959.
Prijz f 36,-. Max. aantal 50.

Voor kinderen van 13 t/m 15 jaar tentenkamp op „De Dikkenberg” te Bennekom van 8 t/m 15 aug. en van 15 t/m 22 aug. 1959.
De leiding van bovengenoemde kampen wordt later bekendgemaakt.

Aanmeldingen en correspondentie over alle kampen van de buitenwerkcommissie te richten aan: **Centraal Bureau Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht - Tel. 030-10163, Postrekening 304960.**

a. Het Paaskamp.

Van donderdag 26 maart (18 uur) t/m maandag 30 maart (na het diner).
Kosten volwassenen f 30,-
„kinderen „20,-
Indien men voor het diner op 26 maart niet op tijd kan zijn, wordt een reductie van f 2,50 verleend.

b. Het Pinksterkamp wordt gehouden van 16 t/m 18 mei. Nadere mededelingen hierover volgen nog.

c. Bejaardenkampen.

van 6 t/m 13 juni en van 13 juni t/m 20 juni zijn er kampen voor bejaarden. Prijs f 35,-.
Gemeenschappen, vergeet uw bejaarden niet!

d. Kinderkamp.

Dit jaar wordt er in „De Ark” slechts 1 kinderkamp georganiseerd en wel van 8-15 augustus. Spoedige aanmelding is dus gewenst. De leiding berust bij de heer H. v. d. Wateren.
Prijz f 36,- p.p.

e. Huisvrouwenkamp.

Voor het eerst wordt er een huisvrouwenkamp gehouden en wel van 31 augustus t/m 5 september. Kosten f 27,- voor 5 dagen.
Wij zouden gaarne spoedig bericht ontvangen of hiervoor belangstelling bestaat.

f. Pensionweken.

In de periode van 27 juni t/m 18 juli en 8 aug. t/m 29 aug. kunt u uw vakantie in „De Ark” doorbrengen.
Prijz f 42,- per week.
Voor kinderen van 6 t/m 10 jaar f 32,-
van 0 t/m 5 jaar „26,-

Aanmeldingen en aanvragen over de onder a t/m f. genoemde kampen te richten aan: **Vakantie- en Conferentieoord „De Ark”, Belvédèrelaan 14 - Nunspeet.**

Huishoudelijk Reglement voor de gemeenschappen

Volgens een besluit van het hoofdbestuur van 31 mei 1958 dienen vanaf 1 januari 1959 alle gemeenschappen over een huishoudelijk reglement te beschikken. De volgende gemeenschappen bezitten reeds korter of langer een reglement: Amsterdam; Assen; Beverwijk; Bussum e.o.; Deventer; Dordrecht; 's-Gravenhage; Groningen; Hoogezand/Sappemeer; Krimpen a.d. IJssel; Laren-Blaricum; Middelburg; Nunspeet; Oost-Zeeuws Vlaanderen; Rotterdam; Sneek; Tiel; Veendam/Wildervank Vlaardingen; Voorburg/Rijswijk; Zandvoort; Zeist en Zwolle.

Voor de overigen is dus op 1 januari het model-reglement van kracht geworden, dat als volgt luidt:

Vergaderingen der gemeenschap

1. Tenminste één keer per jaar, zo mogelijk in de maand januari, wordt een gemeenschapsvergadering gehouden (jaarvergadering). In deze vergadering wordt:

- door de secretaris verslag uitgebracht over de toestand der gemeenschap en over de werkzaamheden van het bestuur;
- door de penningmeester rekening en verantwoording over het beheer der gelden afgelegd en een begroting met toelichting ingediend voor het komende jaar;
- door een financiële commissie verslag uitgebracht.

Gemeenschapsvergadering.

2. De vergadering kiest het bestuur der gemeenschap en stelt het huishoudelijk reglement der gemeenschap vast.

3. Een gemeenschapsvergadering vindt eveneens plaats, zo vaak Statuten en Reglementen van het Verbond dit voorschrijven; verder als het bestuur der gemeenschap dit nodig acht of indien tenminste 10 leden der gemeenschap met schriftelijke opgave van de te behandelen onderwerpen dit verzoeken.

In het laatstgenoemde geval moet de vergadering plaats hebben binnen een maand na de indiening van het verzoek.

4. Elk lid kan in de gemeenschapsvergadering één stem uitbrengen. Over alle voorstellen wordt bij meerderheid van stemmen beslist, voorzover dit Reglement niet anders bepaalt. Staken de stemmen, dan wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Over personen wordt gestemd op de wijze vastgesteld in art. 9 lid 3 van de Statuten van het Verbond.

5. De agenda voor een gemeenschapsvergadering, alsmede de jaarrekening van de penningmeester en de begroting, voorstellen tot wijziging van dit Reglement, resoluties of moties, alsook congresvoorstellen der gemeenschap, moeten de leden tenminste een week vóór de vergadering schriftelijk worden bekend gemaakt. Amendementen daarop moeten getekend door tenminste vijf leden vóór de aanvang van de vergadering bij de secretaris worden ingediend.

Bestuur der gemeenschap.

6. De gemeenschap staat onder leiding van een bestuur, bestaande uit tenminste 5 leden. Tenminste 3 daarvan vormen tezamen het dagelijks bestuur. Het bestuur vertegenwoordigt de gemeenschap, tenzij door de gemeenschapsvergadering anders wordt bepaald, en met dien verstande, dat de gemeenschap tegenover derden door de handtekening van de voorzitter en secretaris, of bij ontstentenis van één van hen door de overblijvende en de penningmeester wordt gebonden.

7. De gemeenschapsvergadering beslist, uit hoeveel leden het bestuur zal bestaan. Zij worden voor één jaar door de gemeenschapsvergadering gekozen en zijn na hun aftreden terstond herkiesbaar.

De voorzitter, de secretaris en de penningmeester worden in functie gekozen.

8. Voor elke vacature kunnen door het be-

stuur der gemeenschap of door vijf leden kandidaten worden gesteld. De candidaatstelling vanwege het bestuur moet de leden tenminste een week vóór de gemeenschapsvergadering schriftelijk worden bekend gemaakt.

9. Het bestuur der gemeenschap wordt als regel door de voorzitter éénmaal in de maand ter vergadering bijeengeroepen. Hij is gehouden, dit binnen twee weken te doen op verzoek van tenminste twee bestuursleden. Het dagelijks bestuur voert het dagelijks beleid der gemeenschap en vergadert zo dikwijls de voorzitter dit nodig acht of een dagelijks bestuurslid dit wenst; in het laatstgenoemde geval binnen een week na het bekendmaken van die wens.

10. Het bestuur en het dagelijks bestuur nemen alle besluiten met gewone meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen beslist de voorzitter.

Het bestuur kan voor onderdelen van het werk commissies benoemen, waarin tenminste één bestuurslid zitting moet hebben.

Functionarissen.

11. De voorzitter leidt alle vergaderingen. Een der andere bestuursleden wordt als zijn plaatsvervanger aangewezen.

De secretaris brengt het jaarverslag uit. Hij voert de correspondentie en ontvangt alle stukken. Hij is verantwoordelijk voor de administra-

tie. Een der andere bestuursleden kan als 2e secretaris worden aangewezen. De penningmeester beheert de geldmiddelen en zorgt voor de inning van de contributie. Een der andere bestuursleden wordt als tweede penningmeester aangewezen.

Een der bestuursleden kan worden aangewezen als houder van het brochure-, kranten- en boekendepôt.

12. De gemeenschapsvergadering kiest telkenjare een financiële commissie van drie leden, die de boeken en de jaarlijkse rekening en verantwoording van de penningmeester onderzoekt. Tenminste één der leden moet deskundig zijn op financieel gebied.

13. Het bestuur kan onder goedkeuring van het hoofdbestuur plaatselijke geestelijke raadsleden benoemen. Dezen zijn belast met de geestelijke arbeid van de gemeenschap.

Opheffing.

14. Tot opheffing van de gemeenschap kan niet worden overgegaan dan krachtens een besluit der gemeenschapsvergadering, genomen met tenminste 2/3 der aldaar uitgebrachte stemmen. Het voorstel daartoe moet tenminste zes weken tevoren schriftelijk aan de leden en het hoofdbestuur zijn medegedeeld.

Indien de leden van deze gemeenschappen de moeite nemen dit stukje uit te knippen en te bewaren, zijn ze daarmee in het bezit van het huishoudelijk reglement van hun gemeenschap.

GEHOORD EN GELEZEN

Nieuws uit de gemeenschappen

Er zijn vele Jaarwisselings- en Nieuwjaarsbijeenkomsten gehouden in de gemeenschappen. Dit gebruik neemt elk jaar toe en men bepaalt zich niet meer tot een ernstig en bezinnend woord en wat toepasselijke muziek, maar maakt er dikwijls een echt familiefeest van met een gezamenlijke broodmaaltijd, spelletjes en een dansje. Dat gebeurde o.a. in **Utrecht**, in **Eindhoven**, in **Amersfoort** en vermoedelijk nog in een heleboel meer gemeenschappen.

Laren/Blaricum heeft dit jaar onder leden en geestverwanten een aktie gehouden om door een feestelijk geschenk in een aantal gezinnen wat fleur te brengen. Zieken en alleenstaanden werden daarbij niet vergeten. Als men in de „Gooise Grenspost” het blad van de gemeenschap leest, hoeveel werk men er van heeft gemaakt en wat er allemaal is gegeven, dan verdienen ze daar een extra pluim.

Het aantal gemeenschapsblaadjes en bladen neemt voortdurend toe. Thans is ook **Assen** gestart, in samenwerking met Humanitas, H.J.G. en H.J.B. Het ziet er keurig uit en we hopen dat de redactie voldoende kopij krijgt.

Een groep leden in **Enschede** bracht een bezoek aan de plaatselijke synagoge. Ze hebben niet alleen het prachtige gebouw, een schepping van de bekende architect de Bazel bewonderd, maar ook de gelegenheid gehad vele vragen over de Joodse godsdienst te stellen.

Leiden heeft ten huize van één der leden regelmatig muzikavonden, waarvoor grote belangstelling is. Niet minder animo was er voor een viertal lezingen over het kernvraagstuk, waarvoor men als inleiders een aantal deskundigen wist te strikken. Dat is het voordeel van een universiteitsstad.

KAMPEN H.J.G.

De humanistische jongeren gemeenschap organiseert voor 18 tot 23 jarigen een tentenkamp in Luxemburg (waarsch. omgeving Esch sur Sûre).

Reis per bus (busreis f 25,- retour).

Kampprijs f 35,-.

Inlichtingen bij: Tiny van Opijnen-Hoorn, Venusstraat 108 - Hengelo (O.).

Ook **Groningen** heeft eens een proef genomen met een zondagmiddagbijeenkomst. Het werd een volledig succes.

Ook in **Deventer** slaagde prima de nieuwjaarsbijeenkomst met een cabaret en na afloop een dansje, terwijl **Arnhem** een sociëteitsavond introduceerde. Men kon er niet alleen briden, schaken enz. maar ook eens onderling kennis maken en met bestuur en wijkhoofden praten.

Amsterdam vierde een jubileum, zij het dan heel bescheiden. Het honderdste nummer van de „Loopmare” kwam uit. Tevens begonnen ze ook daar met een proef, n.l. een spreekuur van enkele bestuursleden. Voorlopig een keer per maand kan men op een gemakkelijk te bereiken adres een paar mensen vinden, waarbij men zijn hart kan uitstorten en ook zijn kritiek kan spuien.

In **Zandvoort** circuleren al geruime tijd twee leesportefeuilles met lectuur van het Verbond. Een boek zit er ook bij. Vooral de bewoners van het „Huis in de Duinen” die lid van het Verbond zijn, stellen dit zeer op prijs. Een goed idee voor andere gemeenschappen met wat oudere leden.

En in „Binding” het gezamenlijke blad van **Rotterdam**, **Schiedam** en **Vlaardingen** vonden de lezers een handleiding voor iemand die op huisbezoek gaat. Hopenlijk zal dit velen aansporen om eens een lid te winnen.

LANDDAG 1959 EMMEN

Door het gewest Drente wordt op Hemelvaartsdag (7 mei) een intergewestelijke landdag georganiseerd in Emmen. Wie zich van vorig jaar Emmeloord herinnerd waar 600 humanisten bijeen waren, zal ook hier niet willen ontbreken. Reeds worden in tal van gemeenschappen in het Noorden en Oosten van het land de plannen voorbereid om met zo veel mogelijk deelnemers een bezoek te brengen aan de merkwaardige stad Emmen, die gedurende de laatste jaren een bijna Amerikaanse ontwikkeling heeft doorgemaakt, maar waarvan de naaste omgeving de typische schoonheid van het Drentse landschap heeft behouden. Het programma belooft zeer aantrekkelijk te worden, ook voor de kinderen. U hoort er binnenkort meer van, maar noteert u alvast de datum!

Wordend Europa

DE eerste dag van januari 1959 was voor het wordende Europa een hoogst belangrijke datum. Niet omdat op die dag aan Europa het allerbeste is toegewenst met zijn integratie of omdat men toen van zulke goede voornemens op dat gebied bezielde was; aan goede wensen en voornemens heeft het op een nieuwjaarsdag nooit ontbroken en dat zou niet een bijzondere vermelding waard zijn.

Nee, 1 januari 1959 is een historisch moment in de ontwikkeling van de Europese eenheid, omdat met ingang van deze dag elk van de zes staten, die deel uitmaken van de Europese Economische Gemeenschap, hun invoerrechten op goederen uit de andere lid-staten met 10 % hebben verlaagd.

Vermoedelijk is deze weinig interessante fiscale maatregel aan de meeste lezers van Mens en Wereld ontsnapt en hebben zij, die er wel even kennis van namen, daarin niets belangrijks gezien. Toch is het nodig, even bij dit feit stil te staan.

Deze maatregel is immers de eerste houweel-slag, waarmee de afbraak van de Europese tolmuren wordt ingezet; een bescheiden begin, want dit sloopwerk zal ten minste twaalf en ten hoogste vijftien jaar duren; een beperkte afbraak ook, want deze betreft alleen het zgn. „binnentarief” van de Europese Economische Gemeenschap, dus de tolmuren tussen Nederland, de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, de Duitse Bondsrepubliek, Frankrijk en Italië. Met deze tariefverlaging gaat gepaard een verruiming van de invoercontingenten; het is uiteraard de bedoeling, dat over twaalf of vijftien jaar de in- en uitvoer van goederen binnen het gebied der E.E.G. onbeperkt zal plaats vinden.

Wanneer dit beperkte en langdurige afbraakwerk voltooid zal zijn, is de Gemeenschappelijke Markt in dit „Klein Europa” tot stand gebracht; het behoeft geen betoog, dat dit niet alleen zal leiden tot verhoging van de welvaart in dit gebied, maar ook de politieke eenheid van Europa naderbij zal brengen.

Lezingen voor de radio

1 februari, 9.45 uur (VARA): dr. J. P. van Praag over „Grote en kleine her-senen”;

8 februari, 9.45 uur (VARA): prof. dr. D. Loenen over „Artseneed en rechte-seed”;

15 februari, 9.45 uur (VARA): prof. dr. G. Stuijveling over „De illusies van de toekomst”;

22 februari, 9.45 uur (VARA): P. C. J. Reyne over „Ieder mens een eiland?”

★ ★

U kunt zich op de wekelijks verschijnende teksten van de lezingen abonneren door overschrijving van f 4,- per jaar op giro no. 304960, t.n.v. Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Losse nummers f 0,25.

MEET deze eerste verlaging van het „binnentarief” zijn de zes staten begonnen met de ernstige naleving van de materiële bepalingen van het Verdrag van Rome van 25 maart 1957. In de meeste formele bepalingen, zoals de voorschriften tot benoeming van de leden van de Raad van Ministers, van de leden van de Europese Commissie, van de afgevaardigden in de Gemeenschappelijke Vergadering, van de rechters in het Hof van Justitie en van de leden van het Economisch en Sociaal Comité, is reeds in de loop van 1958 voorzien.

Nu aldus de ontwikkeling van de Gemeenschappelijke Markt is aangevangen, is het nuttig na te gaan, wat het Verdrag verder beoogt. Deze doeleinden kunnen het kortst worden samengevat in de vermelding der „vier vrijheden”:

1. De vrijheid van het goederenverkeer. Deze vrijheid tracht men te verwezenlijken door de afbraak der tolmuren, waarmee men op 1 januari 1959 een begin heeft gemaakt.

2. De vrijheid van het personenverkeer. Hieronder moet niet alleen de afschaffing der paspoorten worden verstaan. Zij omvat ook de vrijheid van arbeid en de vrijheid van vestiging, hetgeen dus wil zeggen, dat iedere burger van elk der zes staten het recht moet hebben om werk te zoeken en tewerkgesteld te worden in elk van de andere lid-staten en dat iedere burger van elk dezer staten een onderneming moet kunnen vestigen in een der andere lid-staten.

3. De vrijheid van het dienstenverkeer. De bedoeling hiervan is, dat ook voor het verlenen van diensten – men denke aan de „vrije beroepen”, aan het vervoerswezen en het verzekeringsbedrijf – het gehele gebied der Gemeenschap openstaat voor de burgers der lid-staten.

4. De vrijheid van het kapitaalverkeer. Dit betekent, dat voor de verplaatsing van kapitalen tussen de gebieden der zes staten alle belemmeringen worden opgeheven. Niet alleen zullen hiervoor de deviezenbepalingen moeten worden opgeheven, althans over en weer gelijk moeten worden, maar ook zal men tot een munteenheid in de Gemeenschap moeten komen.

WANNEER men er even over nadenkt, wat er al niet veranderd moet worden om deze grote doeleinden te verwirkelijken, dan zal men begrijpen, dat een aanlooptijd van twaalf à vijftien jaren niet te ruim genomen is. De „vrijheid”, die we genieten of die we wensen, kan immers nooit volstrekt onbeperkt zijn. Tegen die beperking is geen bezwaar, doch het probleem is altijd, hoe de bevoegdheid tot beperking gehanteerd zal worden. De algemene erkenning van bijv. de vrijheid van vestiging zal niet aan de Staten het recht ontnemen om vreemdelingen, die op bepaalde gronden „ongewenst” worden geacht, te weren. Maar het gevaar bestaat, dat de instantie, die in een bepaald land belast is met de controle op en de toelating van vreemdelingen, een zodanig beleid kan voeren, dat de algemeen erkende vrijheid van vestiging daardoor in feite weer wordt te niet gedaan wat dat land betreft. Om een dergelijke „discriminatie” te voorkomen, zullen de

Voorlichting

HET officiële orgaan van de A.R.-partij, Nederlandse Gedachten, verkeert reeds volop in de verkiezingsroes. In het nummer van 17 jan. jl. worden de socialisten aangevallen, omdat zij zo graag het schimpwoord „verzuiling” gebruiken. In de praktijk komt dit woord volgens het A.R.-blad steeds om de hoek kijken als er een Christelijke activiteit in het geding is.

Na zich afgevraagd te hebben of de V.A.R.A. niet als een „schoolvoorbeeld” van verzuiling gekenschetst zou moeten worden zegt de redactie: „Reeds vele tientallen jaren zijn er in vrijwel alle garnizoensplaatsen christelijke clubhuizen voor militairen. Socialistische voormannen zijn actief geworden om naast en tegenover die clubhuizen andere clubhuizen te stichten op humanistische grondslag. Het zou niet ondienstig zijn, als Het Vrije Volk eens ging uitleggen, of dat wéér niet een voorbeeld is van verzuiling.”

Het is wel duidelijk, dat de redactie van Nederlandse Gedachten van de humanistische opvattingen omtrent verzuiling, zo vaak door dr. Van Praag ontvouwd, nooit heeft kennisgenomen. Dit nu verder maar daargelaten is het in ieder geval al even duidelijk, dat de antirevolutionairen in hun verkiezingsijver de twee volmaakt verschillende begrippen socialisme en humanisme weer eens op één hoop gooien. Zij hadden althans kunnen weten, dat liberalen en andere niet-socialisten even actief in het Humanistisch Verbond, Humanitas en andere humanistische organisaties werkzaam zijn. Of gaat het in dit geval misschien om een „schoolvoorbeeld” van verkeerde voorlichting? ROETHOF

juridische regelingen van elke staat en de feitelijke toepassing door elke staat in onderling overleg moeten worden „geharmoniseerd”. Als men zich dan realiseert, dat in elk der zes landen de regeling, de opvatting en het beleid weer verschillend is, kan men zich enig beeld vormen van de geweldige moeilijkheden, die op dit punt nog te overwinnen zijn. En zo zijn er tal van aangelegenheden, waar het gevaar van „discriminaties” dreigt en waar men dus tot „harmonisatie” moet komen.

Wij vermelden o.a. nog het verzekeren van de vrijheid van concurrentie, in het bijzonder door de kartelwetgeving.

Wij hopen op deze ongemeen boeiende ontwikkeling, die iedere humanist ter harte moet gaan, in een volgende aflevering terug te komen. Mr F. DOELEMEN

Adresveranderingen

U kunt de administratie veel werk besparen, door bij verhuizing tijdig uw adreswijziging op te geven aan het Centraal Bureau Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht.

Leden-abonnees in AMSTERDAM kunnen hun adresverandering opgeven aan de Ledenadministratie Amsterdam, Rooseveltlaan 143 II, Amsterdam-Z.

IK denk er ZO over

Studiekosten

Onder deze titel heeft het Humanistisch Verbond enkele maanden geleden een brochure gepubliceerd, waarin het rapport is opgenomen van een commissie, tot welker instelling op de jaarvergadering van 1949 werd besloten. Met het commissiewerk is het kennelijk niet vlot verlopen. In het woord vooraf van het Hoofdbestuur wordt vermeld, dat in de loop der jaren tien personen in de commissie zitting hebben gehad, doch dat verscheidenen zich door gebrek aan tijd moesten terugtrekken, zodat uiteindelijk slechts 4 personen de verantwoordelijkheid van het rapport dragen.

Als opdracht van de commissie werd in 1949 genoemd de bestudering van het vraagstuk van de bevordering van de studiemogelijkheden voor begaafde kinderen van onbemiddelde ouders. Dit doel zal ongetwijfeld elke humanist aanspreken. Terecht stelt het rapport, dat ons beginsel insluit, dat ieder mens zoveel mogelijk in de gelegenheid moet worden gesteld om zijn gaven te ontplooien, en dat daarom het ontvangen van het voor hem meest geschikte onderwijs één van de belangrijkste aspecten is. Dat dit recht niet beperkt mag blijven tot de kinderen van hen, die een belangrijk deel van de kosten van een voortgezette opleiding zelf kunnen bekostigen, wordt uiteraard door ieder van ons aanvaard.

Het rapport is verdeeld in vier gedeelten, waarvan het eerste een algemene inleiding vormt en de drie andere resp. het lager-, het middelbaar- en het hoger onderwijs behandelen. Het hoofdthema, dat herhaaldelijk terugkeert, is, dat het onderwijs kosteloos behoort te worden gegeven, doch dat bovendien de kosten van levensonderhoud van studerende boven de leerplichtige leeftijd door de gemeenschap behoren te worden gedragen. Bij het middelbaar onderwijs wordt gepleit voor een compensatie van de loonderving; bij het hoger onderwijs over een studietoeloo of algemene studietoelage.

Het woord vooraf wijst er op, dat de bedoeling van het rapport een beperkte is en dat niet wordt ingegaan op alle mogelijke wensen, die inzake het onderwijs nog naar voren kunnen worden gebracht. Inderdaad worden deze wensen in het rapport slechts terloops aangeraakt, voornamelijk bij de behandeling van het lager onderwijs, waar een pleidooi voor meer gevarieerde schooltypen en voor uitbreiding en verbetering van het kleuteronderwijs wordt gegeven.

Het onderwerp is dus belangrijk en nauw met de humanistische levensovertuiging verbonden; de algemene doelstelling zal binnen humanistische kringen algemeen worden aanvaard, terwijl een nadere uitwerking der bepleite maatregelen van waarde is, al ware het slechts om gewaarschuwd te zijn voor mogelijke bezwaren ervan. Alle factoren, die bestudering vanwege het H.V. wettigen en een waardevolle publicatie lijken te beloven. Wordt deze belofte vervuld?

Naar het oordeel van Uw recensent – en het is onontkoombaar, dat thans subjectieve inzichten naar voren komen – niet. Zijn voornaamste reactie na het lezen der brochure was begrip voor het standpunt van het Hoofdbestuur, dat zich de laatste jaren enkele malen sterk negatief heeft uitgelaten over de instelling van nieuwe studietoelagen. In dit geval ligt het resultaat inderdaad beneden hetgeen van de leden der commissie kon worden verwacht, afgaande op wat verschillenden van hen meermalen getoond

hebben, individueel te kunnen bereiken.

Een zodanig oordeel behoort te worden genoteerd. De gevoelde bezwaren zijn: slordige vormgeving, onvoldoende precisering, zwakke argumentatie. Elk van deze zal aan enkele voorbeelden worden gedemonstreerd.

De vormgeving: Een samenvatting ontbreekt. Van de vier hoofdstukken hebben er drie een onderverdeling; bij het vierde (het middelbaar onderwijs) ontbreekt deze. Eén hoofdstuk (lager onderwijs) eindigt met een „Conclusie”; de andere niet. Vele onderwerpen worden in de verschillende hoofdstukken bij herhaling besproken. Enkele algemene zaken mist men in de inleiding, doch treft men onverwacht in één der andere hoofdstukken aan (b.v. de verwijzing naar de Universele rechten van de mens in het hoofdstuk lager onderwijs). De meeste tabellen hebben geen opschrift, zodat ze niet los van de tekst zijn te raadplegen.

Onvoldoende precisering valt op, waar de cardinale vraag bij de invoering van „studietoeloo” aan de orde komt: hoe toetsing van de kandidaten zal geschieden en hoe de controle op de juiste besteding van de studietijd zal plaats vinden? In het bijzonder tast men in het duister of de commissie naast de studenten met studietoeloo nog plaats ziet voor hen, die zonder deze bijdrage willen studeren. Op blz. 4 lijkt dit van wel („zal hij de kosten van de studie eventueel zelf hebben te dragen”), doch op blz. 27 wordt het stellen van hogere eisen aan bursalen dan aan niet-bursalen fel afgewezen, m.a.w. indien men faalt in het krijgen van een studietoelage sluit dit in het falen in het verkrijgen of behouden van toegang tot het hoger onderwijs.

Men herinnert zich, hoe enkele jaren geleden een regeringsvoorstel is ingediend om aan de technische hogescholen een selectieve maatregel in te voeren, waardoor b.v. een student, die na twee jaar zijn eerste jaarsexamen niet had afgelegd, de verdere studiemogelijkheid zou kunnen worden ontzegd. Dit voorstel gaf aanleiding tot een grote agitatie in de studentenwereld en mede daardoor werd het in het parlement met grote meerderheid verworpen. Anderzijds lijkt het buiten twiifel, dat men belangrijk zwaardere selectieve eisen zal willen stellen alvorens gemeenschapsgeld aan een student toe te wijzen. Hoe de commissie deze twee grenzen naar elkaar wil buigen, en waar deze grens dan ongeveer zal komen te liggen, blijft onopgelost. Toch zal juist hier precisering nodig zijn alvorens men zich over de gevolgen zal kunnen uitspreken.

Zwakke argumentatie is aanwezig bij het weerleggen en weerleggen van de bezwaren tegen haar voorstellen, die de commissie meent waar te nemen. Het sterkst spreekt dit bij het vraagstuk der erfelijkheid, dat op de blz. 6, 16, 22 ter sprake komt, naar aanleiding van het gemakkelij te constateren feit, dat bij het middelbaar, doch vooral bij het hoger onderwijs, het aantal studenten uit arbeiderskringen veel geringer is dan overeenkomt met het aantal arbeiders in de gehele bevolking. Indien men naar een verklaring van dit feit vraagt, zijn in beginsel drie antwoorden mogelijk, n.l.

a. onder de kinderen van arbeiders komt de geschiktheid tot het volgen van hoger onderwijs zo zelden voor, dat dit het geringe aandeel volledig verklaart;

b. onder de kinderen van arbeiders komt de be-

doelde geschiktheid relatief evenveel voor als bij de beter gesitueerde standen; het verschil in studiefrequentie is uitsluitend toe te schrijven aan de financiële onmogelijkheid van een arbeidersgezin om de kosten van de studie te dragen;

c. beide factoren zijn werkzaam.

Men kan zich afvragen, of de keus tussen deze antwoorden betekenis heeft voor het probleem der studiekosten. Zelfs indien het – bij mijn weten door niemand verdedigde – antwoord juist zou zijn, blijft de gerechtigheid eisen, dat de enkele begaafden uit het milieu der economisch zwakkeren hun ontplooiingskansen krijgen. Men verbaast zich derhalve over de felheid, waarmede in de brochure de opvatting wordt verdedigd, dat antwoord b de volle waarheid bevat en dat „de factor van erfelijkheid hier buiten beschouwing kan worden gelaten”.

In een rigoureuze kastenstelsel zal waarschijnlijk gelden, dat de erfelijke aanleg niet samenhangt met de plaats op de maatschappelijke ladder en in b.v. de middeleeuwse standenmaatschappij heeft dit wel met vrij grote benadering gegolden. Doch reeds geruime tijd neemt men waar, dat kinderen, die meer dan normaal begaafd zijn, het verder brengen dan hun ouders. Voorts zullen weinigen ontkennen, dat begaafdheid mede berust op erfelijke factoren. Ook al is het overervingsmechanisme niet doorzichtig en gelden op dit terrein geen eenvoudige regels: enige positieve correlatie tussen de begaafdheid van de ouders en die van de kinderen is aanwezig.

Men vraagt zich af, welke van de twee stellingen uit de vorige alinea de commissie verworpt, want indien men ze beide aanvaardt, volgt eruit, dat een geleidelijk proces aan de gang moet zijn waardoor de erfactoren, die de begaafdheid bepalen, aan de economisch zwakke bevolkingslagen worden onttrokken, hetgeen zich te eniger tijd in een gemiddeld lagere begaafdheid moet uiten. Over de snelheid van dit proces en dus over de mate, waarin laatstgenoemd verschijnsel thans reeds te constateren valt, licht deze theorie ons evenwel niet in.

Waar de commissie dit vraagstuk zo naar voren schuift, had het op haar weg gelegen, zich niet tot de apodictische ontkenning van de invloed der erfelijkheid te beperken, doch na te gaan of ons empirische gegevens ten dienste staan, die hierop licht werpen. Zij had b.v. gebruik kunnen maken van het artikel van prof. dr. G. Holst in „De Ingenieur” 1954 „De doorstroming van het intellect en de ingenieursstudie”. Prof. Holst bestudeert de resultaten van het psychotechnisch onderzoek van recruten, en gaat na hoe de 10 % hoogst geklasseerden bij dit onderzoek (de „uitblinkers”) over de maatschappelijke groepen zijn verdeeld. Daar bij psychotechnisch onderzoek wordt getracht, milieu-invloeden uit te schakelen, kan dit resultaat als een redelijke benadering van de verdeling van de begaafdheid over de maatschappelijke groepen worden beschouwd.

Duidelijk bleek er correlatie te bestaan tussen begaafdheid en maatschappelijke positie. Van de recruten, wier vaders behoren tot de vrije beroepen, de ambtenaren, het onderwijzend en administratief personeel lag het percentage uitblinkers boven de 20 %, terwijl dit percentage bij ongeschoolde arbeiders 6,3 % en bij de landarbeiders 2,2 % bedroeg.

Dit verschil in begaafdheid is evenwel onvoldoende om de geringe aanwezigheid van kinderen van ongeschoolde arbeiders e.d. in het hoger onderwijs te verklaren. Indien het aantal studenten per bevolkingseenheid voor de gehele Nederlandse bevolking op 100 wordt gesteld, zou op grond van de erfelijke aanleg mogen worden verwacht, dat dit getal van de economisch zwakste groepen 30 à 50 zou bedragen. In werkelijkheid is dit getal 5, en op dit verschil hadden alle verdere conclusies van de commissie kunnen worden gefundeerd, zonder dat de zwak

(Vervolg op pag. 11)

Discriminatie van fondsleden bij opneming in ziekenhuizen?

Het verhaaltje over de Ziekenfondspatiënt in de rubriek „De mens in het bedrijf” in het nummer van Mens en Wereld van 6 dec. j.l. heeft mij niet bevredigd, noch overtuigd. Er wordt in medegedeeld, dat in een bepaald geval wekenlang op ziekenhuisopname moest worden gewacht. Een zeker niet gewenste toestand, die echter – vooral in het Westen van het land, waar het verhaal speelt – ten gevolge van gebrek aan ziekenhuisruimte en tekort aan personeel, nogal eens schijnt voor te komen. Waaruit blijkt nu echter, dat de vertraging van de beschreven opname te wijten was aan het feit, dat de desbetreffende patiënt voor rekening van het ziekenfonds moest worden opgenomen? Deze voorstelling van zaken is onbewezen en klinkt, ook zonder de details van het beschreven voorval te kennen, uitermate onwaarschijnlijk. De vertraagde opname kan het gevolg zijn van het doen en laten van de desbetreffende ziekenhuisdirectie. Waarom zou deze, zuiver economisch bezien, een opname niet doen plaats vinden zolang er bedden beschikbaar zijn? En, gegeven de klasse waarvoor de opname is aangevraagd, blijft de betaling aan het ziekenhuis dezelfde, of dit nu een patiënt betreft waarvoor de verpleegkosten door het ziekenfonds of uit eigen middelen worden betaald. Ook om die reden bestaat er bij een ziekenhuisdirectie geen enkele drijfveer om een opname van een ziekenfondspatiënt achter te stellen.

Behalve het zorgdragen voor een economisch verantwoord beheer van het ziekenhuis, is echter een belangrijker, ja primaire taak van de ziekenhuisdirectie om, zeker bij een bestaand beddentekort, zo goed mogelijk te trachten voor opnamemogelijkheid te zorgen voor uit medisch oogpunt dringende gevallen. Daarom moet het opnamebeleid met voorzichtigheid worden gevoerd. Om het de directie mogelijk te maken de dringende noodzaak van een opname mede te beoordelen, is dan dikwijls persoonlijke bemoeienis van de echtgenoot, maar liefst de huisarts of specialist, nodig, met name voor het geven van inlichtingen. En blijken het verhaal heeft de directie van het betrokken ziekenhuis deze gedragslijn gevolgd, aangezien bij nader overleg een opname snel verwezenlijkt werd.

Mogelijk kan men stellen, dat de huisarts niet actief genoeg is geweest. Misschien vond hij de opname niet zo urgent. Heeft de schrijver het verhaal alleen uit de mond van Cornelis gehoord, of ook de visie van de huisarts vernomen?

Maar zelfs al zou deze huisarts in activiteit tekort zijn geschoten, dan nog gaat het erom of dit zijn geaardheid is – er zijn nu eenmaal zeer actieve en minder actieve huisartsen – dan wel dat hij een laakbaar verschil in activiteit aan de dag legt ten opzichte van fonds- en zelf betalende patiënten. En wat heeft Cornelis zelf gedaan om te trachten de opname te bespoedigen?

Dit alles, vragen en overwegingen, op grond waarvan het mij onbewezen voorkomt, dat het belangrijkste van het verhaal juist is, namelijk dat de gang van zaken te wijten is aan het feit, dat de betrokken patiënt lid van het ziekenfonds was. Natuurlijk bestaat de mogelijkheid, dat deze gang van zaken niet helemaal juist is geweest, hoe kan het anders bij de vele duizenden opnamen die in Nederland jaarlijks plaats hebben. Maar indien dat zo is, vond dat dan zijn oorzaak in het fondslidmaatschap? Indien er in Nederland sprake zou zijn van discriminatie van fondsleden, dan zou dit – waar de fondsleden ongeveer 75 % van de Nederlandse bevolking uitmaken – tot een veelvuldig voorkomende misstand moeten leiden. Tot op heden is daarvan nog niet veel gebleken.

Het grote bezwaar tegen het stukje is, dat zonder steekhoudende argumenten beweerd wordt, dat de ziekenfondsverzekerde ten achter wordt gesteld bij de zelf betalende patiënt. De ziekenfondspatiënt bezit heden ten dage in Nederland een groot goed, het recht op optimale geneeskundige behandeling en dat zelfs zonder dat hij zich daarvoor enige financiële zorg behoeft te maken. En de tenuitvoerlegging hiervan kan de vergelijking met de behandeling van zelf betalende patiënten glansrijk doorstaan, ja, kan zelfs – door het praktisch ontbreken van financiële restricties voor de nodige voorzieningen – vollediger zijn. Blijken er fouten te zijn, laat die gesignaleerd worden, maar zodanig, dat beoordeeld kan worden of de klacht juist is en waar de fout schuilt, maar niet onbewezen of

MENS EN WERELD

verschijnt om de veertien dagen

Hoofdredacteur: dr. H. Bongers
Redactiesecretaris: H. P. Danz, Schie-
weg 87c, Rotterdam, telefoon 80641
Administratie, abonnementen en adver-
tenties: Oudegracht 152, Utrecht,
telefoon 10163; postgiro 304960 t.n.v.
Humanistisch Verbond, Utrecht
Advertentietarieven op aanvraag.
Kleine advertenties f 0,20 per woord
Abonnementsprijs voor leden van het
Humanistisch Verbond f 5,— per jaar,
voor niet-leden f 7,50, buitenland f 8,—;
losse nummers f 0,30.

tendentieus en zeker niet riekend naar klassen-
strijd, latente ontevredenheid zaaiend waar
dankbaarheid past. L. SCHALM

ONDERSCHRIFT

Misschien kunnen wij dr. Schalm overtuigen wanneer wij de feitelijke situatie naar voren brengen

In het geval van Cornelis bleek dat de huisarts, in samenwerking met de specialist, alle moeite had gedaan de opneming te bespoedigen.

De onmiddellijke opneming, welke zij bepleitten, strandde echter bij de directie van het desbetreffende ziekenhuis. In het telefonisch gesprek met deze directie liet deze doorschemeren, dat men er niets voor voelde weer een fondspatiënt op te nemen.

Als het nu een particuliere patiënt was, dan zou het iets anders zijn. Is het dan zo'n wonder dat er vinnige woorden gewisseld worden?

Toen wij de naam van het hoogste controle-
orgaan noemden, draaide de directie om en kon de opneming plaatsvinden.

De korte stukjes „de mens in het bedrijf” lenen zich moeilijk voor een uiteenzetting van de feiten. Wat de inhoud van het gewraakte stukje nu te maken heeft met de klassenstrijd, ontgaat mij volkomen. In het hier gesignaleerde geval is de menselijke waardigheid gemeten met een maat van maatschappelijke welstand.

Wanneer dit gesignaleerd wordt is dit omdat het zo volstrekt onhumanistisch is.

Zaaien van latente ontevredenheid? Och kom. Die ontevredenheid is zeer actief aanwezig bij de fondspatiënten. En is dat nu zo onbegrijpelijk? Wij zijn niet zo naïef te veronderstellen dat fondspatiënten engelen zijn. Wij weten ook dat een bepaald percentage van de fondspatiënten wel eens misbruik maakt van de verkregen rechten. Dat neemt niet weg dat we anderzijds kunnen begrijpen dat er ontevredenheid in vele gevallen is, omdat dikwijls het gevoel wordt aangekweekt dat men tweedegradspatiënt is.

Waarom afzonderlijke spreekuren voor fondspatiënten? Waarom worden fondspatiënten bij verschillende artsen bij 2 en 3 tegelijk in de spreekkamer gelaten, zodat men het gesprek met de arts moet voeren met achter kamerschermen verborgen toehoorders? Waarom zijn tal van medicamenten voor fondspatiënten niet verkrijgbaar?

Waarom zouden vele verplicht-verzekerden met een inkomen van f 500.— tot f 575.— per maand voor huisartsenbezoek en -visites gebruik maken van het spreekuur voor niet-fondsleden?

Natuurlijk komen er op de spreekuren van de artsen ten onrechte fondspatiënten zich melden. Maar gebeurt dit niet bij de betalende patiënten?

En past de fondspatiënt nu zoveel dankbaarheid?

Dankbaarheid voor datgene waarvoor wordt betaald terwijl niet de behandeling gelijk is aan die van de zelf-betalende patiënt? K.

(Slot van pag. 10)

en dogmatisch aandoende volledige verwerping van de erfelijkheidsfactor nodig was geweest.

Als ernstigste tekortkoming van de commissie kan men zien het buiten beschouwing laten van de menselijke factor, voor zover deze zich niet in examenresultaten openbaart. De commissie ziet hier uitsluitend de invloed van het „inkomen van de vader”, wat een eenzijdige beschouwing is. Persoonlijke roeping en familie-traditie zijn van invloed en deze kunnen binnen redelijke grenzen als waardevol worden gezien. Hierover loopt de commissie te gemakkelijk heen.

Geen humanist kan een kastenstelsel willen, doch of het andere uiterste: het volledig losmaken van de band tussen de opleiding en de maatschappelijke positie der ouders de gunstigste oplossing vormt, is niet zo zeker. Indien een kind het verder brengt dan zijn ouders, is dit van beide kanten reden tot voldoening, doch indien het verschil in maatschappelijk niveau zeer groot wordt, kan pijnlijke vervreemding ontstaan. Dit is geen motief om aan uitgesproken

begaafdheid de ontplooiingsmogelijkheid te onthouden, doch roept wel de vraag op of het een humanistische eis is, dat b.v. het slechts juist voldoen aan de begaafdheidseisen voor toelating tot hoger onderwijs een voldoende reden moet vormen om de betrokkene het volgen van dit onderwijs zonder enig offer zijnerzijds mogelijk te maken. Over deze problematiek wordt niet gerept.

Gerechtigheid is voor ons humanisten een belangrijk begrip. Doch men schrikt als men ziet, hoe in deze brochure van de gerechtigheid een dogmatische maatstaf wordt gemaakt, die uitsluitend op geïsoleerd beschouwde individuen wordt toegepast en vergeleken waarmee aan gezins- en familiebanden geen enkele waarde wordt toegekend. Dit kan ik niet als humanistisch zien, en ik betreur het, dat de publicatie van het rapport namens het H.V. een dergelijke indruk kan wekken. Ik ben overtuigd, dat dit ook niet in de bedoeling van de meeste commissieleden heeft gelegen. Alles tezamen moet ik deze publicatie zowel voor de commissie als voor het Verbond zien als een gemiste kans.

J. P. MAZURE

Gep. wedr. zoekt dame omstr. 50 jaar, om huiselijk milieu te scheppen, ook voor 17-jarige dochter. Brieven onder no. januari 4, bureau van dit blad.

Elly van Ruth, Viool-lerares, Statensingel 36-A, Rotterdam, tel. 49370.

Jongeman 28 jaar, religieus humanist, van beroep verpleger, voornemens om in 1960 te emigreren naar Zuid-Afrika, zoekt kennismaking met jonge vrouw plm. 25 jaar, omgeving Assen. Brieven met foto's, die op erewoord worden gere-tourneerd, onder no. januari 3 bureau van dit blad.

Wie van de leden zou zich willen belasten met het **winnen van advertenties** voor „Mens en Wereld.” Aanmeldingen hiervoor worden gaarne ingewacht bij het Centraal Bureau, Oudegracht 152, Utrecht.

Vergeletto Ticino 900 m. Kamers met gebr. van keuken. Open van 1 juni-15 september. Inl. J. Weiland, Händelstraat 32, Arnhem tel. K 8300-26569.

Niet alleen de kerkelijken hebben hun wezenverzorging

De Weezenkas

Vereniging tot opvoeding en verzorging op humanistische grondslag

neemt op zich de verzorging van de wezen der buitenkerkelijken

Sluit U daarom aan bij deze vereniging

Inlichtingen omtrent lidmaatschap bij de Secretaris: J. de Leeuw, Herengracht 62, Amsterdam-C.

GEESTELIJKE VRIJHEID

houdt ook in:

VRIJE KEUZE

tussen

CREMEREN en BEGRAVEN

Wilt U meer weten over CREMATIE en wat daarmee samenhangt, wendt U dan tot de

VERENIGING VOOR FACULTATIEVE CREMATIE
Riouwstraat 186 — 's-Gravenhage

VREDESACTIE

Radicaal Pacifistisch Maandblad

onder redactie van Dr. W. J. JONG en H. KUYSTEN

Administratie-adres: Postbus 246, Rotterdam

Postgiro 445129 • Abonnementsprijs f 5,— per jaar

Ook de buitenkerkelijke leden van de Partij van de Arbeid hebben een organisatorisch centrum nodig

DE HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP is dit centrum!

Het orgaan van de H.W.G. is het maandblad

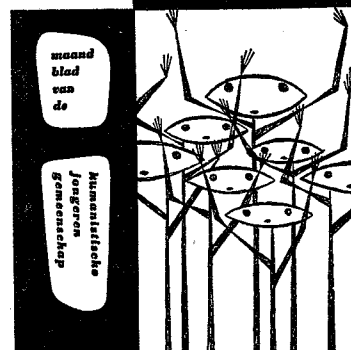
„VERNIEUWING”

onder redactie van Karel Timmerman

Abonnementsprijs f 1,20 per jaar

Een proefnummer wordt U gaarne toegezonden door het Secretariaat
Haagweg 210 - Leiden

LIBERTYN

Wat leeft er onder de jongeren?

maandblad h.j.g.

redactie-secr. klaas w. swaak
oosterhamriklaan 207, groningen

administratie: tine bouterse,
kijkduinstr. 58III, amsterdam

abbonement f 2.50 per jaar

postgiro 584802 t.n.v. penningm.
h.j.g. te hardinxveld-giessendam

De Stichting Kindertehuizen van Humanitas vraagt voor het **KINDERHUIS „ELLIN-CHEM”** te Ellecom (Gld.), Zutphensestraatweg 38, doorgangshuis en selectiecentrum voor gezinsverpleging voor 38 jongens en meisjes van 0-21 jaar:

1° EEN LEIDSTER: voor de verticale groep van jongens tot 10 jaar en meisjes tot 14 jaar (tot. ca. 13 kinderen). Zij moet tevens leiding kunnen geven aan de assistenten, die in deze groep werken.

2° EEN LEIDER: voor de groep jongens en meisjes van 14-21 jaar, (thans overwegend U.L.O. scholieren), die in staat is met de leidster deze groep zelfstandig te leiden.

Gewenste opleiding:

School voor Maatschappelijk Werk, diploma „Middeloo”, B-diploma Kinderbescherming, of met deze opleidingen te vergelijken vorming.

Voorwaarden:

Salaris, afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring, van f 3548-5575 per jaar. Aftrek voor kost en inwoning f 780,— per jaar. 4 % vakantietoeslag per jaar. Er worden 5 vrije dagen per maand en 3 weken vakantie per jaar gegeven.

Sollicitaties met uitvoerige gegevens worden gaarne ingewacht bij de directie.

ZOMERSCHOOL 20-25 JULI

De Zomerschool van de Humanistische Stichting „Socrates” wordt dit jaar gehouden in de gebouwen van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort, in een prachtige omgeving van bos en hei.

Onderwerp: **Kernproblemen van het Humanisme**

Inleiders: Prof. Dr. LIBBE VAN DER WAL, Prof. Dr. GARMT STUIVELING, e.a.
Algemene leiding: Drs. J. H. P. COLPA

Aanvang: maandag 20 juli te 17.30 uur

Einde: zaterdag 25 juli te 14.00 uur

HUMANISTISCHE STICHTING „SOCRATES”
OUDEGRACHT 152 - UTRECHT